DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ İÇİN ÇAĞRI

Sayı 1 Agustos 1992 Fiyatı 5000 TL.

ÇIKARKEN

Bu dergi, DİP Çağrı Kurulu tarafından yayınlanan ve yayın yaşamını DİP Girişim Kurulu'nun ilânına kadar sürdürecek geçici bir yayın organıdır.

21. YÜZYIL MARKSİZMİNİN PARTİSİ İÇİN CAĞRI
(Basın Açıklaması) DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ ÇAĞRI KURULU

ÖZGÜR GÜNDEM'İN SORULARINA CEVAPLAR
DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ ÇAĞRI KURULU

NEDEN BİR PARTİ ? NASIL BİR PARTİ ?
Gün ZİLELİ (Mehmet GÜNDÜZ)

GÜNCEL DURUM, BİRLİK ve PARTİ
Hasan SAN

DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ PROJESİNİN ANLAMI
Erhan ÜNSAL

NASIL BİR BİRLİK?
Nevzat KULAOĞLU

DSB'DEN ÇAĞRI KURULUNA
Sungur SAVRAN

DİP ÜZERİNE SÖYLEŞİ
Nail SATLIGAN

DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ'NİN İNŞAI ÜZERİNE
Sadi OZANSÜ

HANGİ SEÇİM PARTİSİ?
Tahsin BAYRAMOĞLU

DİP PANELİ
Yayın Kurulu

ÇIKARKEN

ÇAĞRI BASIN YAYIN A.Ş.
adına

Sahibi
Mehmet Şadi OZANSÜ

Yazışleri Muduru
Ali Rıza TURA

Yönetim ve Yazışma Adresi
Nakılbent Sk. No. 49/4
Sultanahmet İstanbul
Tel: 516 84 54

Baskı
Öz Ofset

Dizgi • Kapak • Montaj
Mavi Kare Ajans

Dergi çıkarma deneyiminden geçmiş sosyalistler bilirler, en fazla zaman ve enerji alan sayı genellikle ilk sayıdır; kaleme alınması ve nihai durumuna getirilmesi en güç metin ise çoğu kez "Çıkarken" başlığını taşıyan metinler olur. Nedenini anlamak zor olmasa gerek bunun. Çünkü "Çıkarken" metinleri derginin yalnızca varlık nedenini, dayandığı teorik-programatik zemini ya da sahiplendiği politik geleneği değil, aynı zamanda gelecek sayılarda ortaya konacak siyasal ve düşünsel çizginin yoğunlaştırılmış bir özetini sunmakla da yükümlüdürler genellikle.

Oysa okumakta olduğunuz metin bu yükümlülüklerin çoğundan bir bakıma azade. Gerek adından gerekse hemen altında yer alan kutudaki ibareden anlaşılabileceği gibi, **Çağrı** daha baştan geçici olmayı hedefliyor; dahası amacına ulaştığı ölçüde "kısa ömürlü" olmayı umuyor. Dergicilik yaşamında pek alışık olunmayan bu durumun nedeni **Çağrı**'yı çıkaran DİP Çağrı Kurulu'nun kendi önüne koyduğu öncelikli görevde yatıyor: Bu görev, tek bir cümleyle, başka sosyalist grup, çevre ve bireyleri devrimci Marksist ilkeler zemininde, verili siyasal konjonktürün sunduğu imkanları dönüştürerek açık bir devrimci işçi partisini inşa etme projesini birlikte oluşturup gerçekleştirmeye çağırmak; farklı önerisi olan grup ya da ekiplerle tartışarak projeleri birleştirmenin imkanlarını zorlamak olarak ifade edilebilir.

Kuşkusuz böyle bir görevi üstlenmek, bir dizi konuda mevcut ve muhtemel siyasal, teorik ya da ideolojik farklılıkların üzerini örtmeden, ilkesiz uzlaşmalar yoluna sapmadan, çok sesliliği önemseyen ortak bir devrimci sınıf partisinin yaratılması iradesinin birlikte oluşturulabileceğine dair bir umuda sahip olmayı gerektiriyor. Böyle bir umudun boş bir hayal olmadığının küçük de olsa bir kanıtını bizzatihi DİP Çağrı Kurulu'nun varlığında görmek mümkün.

Çünkü Çağrı Kurulu, çok küçük ölçekte de olsa, farklı geleneklerden ve gruplardan gelen devrimci Marksistlerin tüm farklılıklarına rağmen birlikte oluşturdukları bir ilkeler zemini üzerinde yükseliyor. **Çağrı**'nın başlıca amacı bu platformu nicel ve nitel bakımdan zenginleştirmekten ibaret.

Bu noktada DİP Çağrı Kurulu'nun kısa geçmişi hakkında bir iki cümleyle de olsa bilgi vermekte yarar var. DİP projesi, bundan yaklaşık 6-7 ay kadar önce, **Sosyalizm** gazetesini çıkaran Trotskistlerin bir bölümünün, geçmişte **Sosyalist Birlik** dergisi etrafında kümelenmiş Marksistlerin bir kesiminin, **İşçiler** ve **Politika** grubundan ayrılan bazı devrimci Marksistlerin birbirlerinden bağımsız olarak yürüttükleri birlik arayışlarının birleştirilmesiyle oluştu ve bu sürece daha başından itibaren başka bağımsız sosyalist bireylerin katılımıyla zenginleşti. Bu anlamda altını çizerek belirtmek istiyoruz ki, söz konusu proje DİP Çağrı platformunu oluşturan çevrelerden tek tek hiç birine maledilemez. Altı ayı aşan bu süre boyunca, kimi zaman hepimizin malumu bıkkınca tartışmalardan da geçerek ortak bir ilkeler metniyle, bu metine dayanan **DİP İçin Çağrı** adlı broşürü kaleme almış bulunuyoruz. Ulaşabildiğimiz illerde DİP projesini sunmayı ve başka proje sahipleriyle verimli bir tartışmayı sağlayabileceğini düşündüğümüz panel ve forumlar düzenlemek de başlıca amaçlarımız arasında. 28 Haziran gününde İstanbul'da Mülkiyeliler Birliği La

kali'nde bu panel-forumlar dizisinin ilkini ger çekleştirdik.

DİP Çağrı Kurulu platformu devrimci Marksizm alanı içinde yer alan grup, çevre ve bireyleri tek bir örgütsel çatı altında toplamaya yönelik ilk girişim değil. Tersine, Devrimci Sosyalist Blok girişiminin başlattığı bir sürecin ürünü. DSB girişiminin başarısızlıkla sonuçlanmasının nedenlerini tartışmanın yeri burası değil. Ama şunu önemle belirtmek istiyoruz ki, DSB'nin oluşturulması sürecinde kaleme alınan ortak imzalı programatik metinlere, bugünden bakıldığında görülebilecek tüm eksikliklerine ve vurgu farklılıklarına rağmen sahip çıkıyoruz.

Gerek İlkeler metninde gerekse DİP İçin Çağrı broşüründe ortaya koyduğumuz ortak zeminimizin tek tek maddelerini burada tekrarlamak pek anlamlı görünmüyor. Bu metinleri, okumak isteyen tüm sosyalistlere ulaştırmaya çalışacağız. Ne var ki, bugüne dek en fazla tartışmaya ve spekülasyona neden olan DİP'in açık olarak kurulup faaliyetini açık olarak yürütmesi gerektiği konusundaki yaklaşımımıza bir iki kelimeyle de olsa değinmeyi gerekli görüyoruz. Adını hakeden bir devrimci işçi partisinin, varlığını ve faaliyetini her koşul altında sürdürebilecek bir örgütsel yapıda olması gerektiği bizim için tartışma götürmez bir gerçek. Bununla birlikte, bugünkü siyasal konjonktürün sunduğu yasal imkanları kuşkusuz yasalcı bir anlayışa düşmeksizin sonuna dek zorlamayı, bu imkanları sınıf mücadeleci bir partinin kurulup güçlenmesinin basamakları haline getirmeyi elinin tersiyle itmeyi de çocuksu bir sekterlik olarak görüyoruz.

Son olarak Çağrı'nın yayın ilkeleri konusunda birkaç söz söylemekte yarar var. DİP Çağrı Kurulu'nun, ilkeler metni ile Çağrı broşürü dışında politik açıdan bağlayıcı bir başka mütabakat zeminini yok. Çağrı Kurulu'nun nicel ve nitel açıdan anlamlı bir birleşime ulaşmak, bir başka deyişle, birliğin önünü tıkamamak amacıyla bilinçli olarak seçtiği bir "eksiklik"tir bu. Bu nedenle Çağrı'da bilgilendirme amacıyla kaleme alınan açıklayıcı metinler dışında tüm metinler imzalı olarak yayımlanacak. Dolayısıyla politik bakımdan yalnızca yazarını bağlayacak. DİP konusuyla ilişkili olarak tartışmayı ilerletecek tüm yazıları, ne denli eleştirel olursa olsun yayımlamayı amaçlıyoruz. *

DİP'i hep beraber yaratmak umuduyla.

DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ İÇİN ÇAĞRI
Yayın Kurulu

* Yazı gönderecek olanlardan tek isteğimiz yazıların A4 ebadında çift aralıklı 8 daktilo sayfasını geçmemesi.

İÇİNDEKİLER

21. Yüzyıl Marksizminin Partisi İçin Çağrı 3
Dip Çağrı Kurulu Basın Açıklaması
Özgür Gündem'in Sorularına Yanıtlar 5
Neden Bir Parti? Nasıl Bir Parti? 9
Gün Zileli (Mehmet Gündüz)
Güncel Durum Birlik ve Parti 13
Hasan San
DİP Projesinin Anlamı 16
Erhan Ünsal
Nasıl Bir Birlik? 18
Nevzat Kulaoğlu
DSB'den Çağrı Kurulu'na 21
Sungur Savran
Nail Satılgan'la DİP Üzerine Söyleşi 24
Devrimci İşçi Partisi'nin İnşası Üzerine 26
Şadi Ozansü
Hangi Seçim Partisi 29
Fehmi Bayraktaroğlu
DİP Paneli 32
Yayın Kurulu

21. YÜZYIL MARKSİZMİNİN PARTİSİ İÇİN ÇAĞRI

(Basın Açıklaması)

1989'da Doğu Avrupa'da, 1991'de Sovyetler Birliği'nde bürokratik rejimlerin kapitalizmin önünü açan bir biçimde çöküşü, dünyada ve Türkiye'de burjuva ideologlarının sosyalizmin öldüğü yolunda yoğun bir propaganda taarruzuna girişmesine yol açtı. Oysa kapitalizmin kendi sağlığı pamuk ipliğine bağlı: azgelişmiş ülkeler artık kronikleşen bir bunalım yaşarken, en gelişmiş ülkeler, ABD, İngiltere, İsveç, Japonya, Almanya ve ötekiler bile durgunluğun, yoksulluğun, işsizliğin pençesinde kıvranmakta. En son Almanya'da birbirini izleyen grevler ve ABD'deki zenci ayaklanmaları kitlelerin tahammülünün sonuna yaklaşmakta olduğunu ortaya koydu. Türkiye'de işçiler 12 Eylül'den, hatta daha öncesinden beri yoksullaşıyor, son yıllarda tensikatlar hızlanıyor. İşçi sınıfı 1989-91 arasında buna dev eylemlerle cevap verdi. Kürt halkı ise, şimdilik ulusal kurtuluş mücadelesinin sınırlarını aşmamış olsa da, bir devrimci yükseliş yaşıyor. Bu koşullarda bir devrimci işçi partisi, sosyalizmin gerçek özgürlüğü temsil eden sesini, başta işçi sınıfı olmak üzere ezilen kitlelere taşımak için büyük bir ihtiyaç.

Türkiye solunun farklı geleneklerinden gelen bazı sosyalist kadrolar, böyle bir partinin kurulması yolunda öteki sosyalist hareketlere ve bağımsız kadrolara yönelik olarak bir çağrı çıkartılar. Çağrı, Sosyalist Parti'den koparak **Sosyalist Birlik** dergisini kurmuş olan kadrolardan bazılarını, **İşçiler ve Politika** çevresinden bazı unsurları, **Patronsuz, Generalsiz, Bürokratsız Sosyalizm**'i yayınlamış olan çevreyi olduğu gibi, başka hareketlerden gelmiş tek tek devrimcileri kapsıyor. Çağrıcılar, 1990 yılında Birlik Tartışmaları (BTDK) esnasında **Devrimci Sosyalist Blok**'un (DSB) savunduğu devrimci Marksist programatik ve politik anlayışlara sahip çıkıyorlar, kendilerini DSB'nin nihai hedefi olan devrimci işçi partisi fikrinin mirasçısı olarak görüyorlar.

Çağrıcılar geçmişte DSB'nin içinde yer alan hareket ve bağımsız unsurlarla, ayrıca o günden bu yana devrimci Marksizme daha yakın pozisyonlar benimseyen hareketlerle temaslarını sürdürüyorlar. Ayrıca açık bir devrimci işçi partisi fikrini yaymak amacıyla önlerine çeşitli görevler koymuş durumdalar. Bunlar arasında bir broşürün yayınlanması, parti Girişim Kurulu'nun yaratılmasına kadar sürdürülecek bir periyodik yayın ve kitleye açık panel ve forumlar var

Bürokratik Sosyalizme ve Liberalizme Karşı Devrimci Marksizm

Çağrıcılar dünyada ve Türkiye'de son yıllarda yaşanan altüst oluş sonucunda solda iki temel yönelişin ortaya çıktığını ileri sürüyorlar: bir yanda, sosyalizmin iflas etmiş bürokratik karikatürünü Türkiye haritası üzerine çizmek isteyenler; öte yanda, burjuva liberalizmini sosyalizm etiketi altında Türkiye işçi hareketine sunanlar. Çağrıcılara göre, solda bu iki temel yönelişin dışında kalan, Marksizmin devrimci yorumuna yönelen geniş bir yelpaze var. Yeni kurulacak devrimci işçi partisinin bu zemin üzerinde yükselmesi gerektiğini söylüyorlar. 'Sosyalizm" adı altında geçmişte yapılan uygulamaların radikal bir eleştirisi olmaksızın, 20. yüzyıl deneyiminin bütün dersleri göz önüne alınmaksızın kurulacak bir sosyalist partinin geleceği olmayacağını söylüyorlar. Önerdikleri partinin 21. yüzyıl marksizminin partisi olacağını belirtiyorlar.

Zonguldak'ın, Paşabahçe'nin, Erdemir'in Partisi İçin

Çağrıcılar, Türkiye solunun geçmişte uğradığı başarısızlıkların en temel nedeni olarak, işçi sınıfı içinde kökleşmemiş olmasını, küçük burjuvaziye yönelik popülist ve ikameci politikalar izlemesini görüyorlar. Yeni partinin, bütün ezilenlerin taleplerine sahip çıkmakla birlikte, asıl işyeri örgütlenmeleri üzerinde yükselmeyi hedeflemesi gerektiğini söylüyorlar. Kurtuluşu, işçi sınıfının kapitalizme karşı devrimci bir mücadele yolunda seferber olması di-

şında arayan yaklaşımların hüsrana uğramaya mahkum olduğunu belirtiyorlar.

Çağrıcılar, geçmişin dersleri ışığında, tek tek ulusların kendi başlarına kurtuluşu hayalini yayan "milli komünizm" anlayışının reddedilmesi ve işçi konseylerine dayalı sosyalist demokrasi programının savunulması gerektiği konularında ısrarlılar

Kürtler Türkiye'nin Zencileri Olmamalı

Çağrıcılar, devletin uyguladığı şiddeti alkışlayan, sözde solcu, kraldan kralcı Kemalistleri, "barış ve demokrasi" adına "kanun ve nizam"ı savunarak ezilenlerin mücadelesini durdurmaya çalışan liberal Helsinkicileri, Misak-ı Milli sınırlarını putlaştıran her tür solcuyu şiddetle eleştiriyorlar. Onlara göre enternasyonalizm, Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce tayin hakkının tanınması için işçi hareketinin aktif biçimde mücadeleye girmesini gerektiriyor.

Geleceğin sosyalist hareketinin çağdaş dünyanın bütün temel sorunlarına programında yer vermesi gerektiği düşüncesi, çağrıcıların paylaştığı ana fikirlerden biri. Ezilen ulusların özgürleşmesinin yanısıra, kadınların kurtuluşu, doğanın ekolojik tahribinin önüne geçilmesi, insanlığın kültürel yoksullaştırılmasına son verilmesi ve benzeri alanlarda sosyalist hareket aktif bir mücadele içinde olmalı.

Sola, Atölye Düzeninden Fabrikaya Geçişe Çağrı

Çağrıcılara göre, sosyalist saflarda büyük bir moralsizlik ve dağınıklık hüküm sürüyor. Örgütsüz yaşam artık bir erdem olarak sunulmaya başladı. Varolan yapıların büyük çoğunluğu ise, ülke çapında sınıf mücadelelerine müdahale etmekten yoksun, işçilere hiçbir güven vermeyen, sadece kendilerini Türkiye solunun büyük bölümü, dünya piyasasında en geri tekniklerle yarışmaya kalkışan küçük atölyeler gibi çalışıyor. Çağrıcılar, Marksizmin devrimci yorumunu benimseyen hareketleri modern bir fabrikanın etkinliğiyle çalışacak bir partide birlikte mücadeleye çağırıyorlar.

Devrimci kadrolar, hakim sınıf sözcülerinin bir çim saha üzerinde tepinir gibi sosyalizmin üzerinde tepindikleri günümüzde, mutlaka sosyalizmin gerçek sesini işçi sınıfına ve ezilen kitlelere taşımak zorundalar. Devrimci İşçi Partisi çağrıcıları, bütün devrimci Marksistleri bu sahaya çıkarak kolkola mücadele etmeye çağırıyorlar.

DİP (Devrimci İşçi Partisi) Çağrı Kurulu

ÖZGÜR GÜNDEM'İN SORULARINA YANITLAR

Soru 1 *Son dönem solun hemen her kesimi yasal parti tartışmasının ve kurma çalışmalarının bir biçimde içindeler. Daha dün kadar bu çaba içinde olanları "sosyalizm içi görmeme" bile gündemdeydi. Türkiye yasal parti kurmak için demokratik bir ülke mi oldu yoksa sosyalistler mi değişti?*

Yanıt 1 Elbette esas olarak sosyalistlerin bu soruna bakışı değişti. 70'li yıllardaki yasal sosyalist partiler çoğunlukla gerçekten reformistti ama solun devrimci eğilimdeki kesimleri sadece bunları değil her tür açık örgütlenmeyi bütünüyle reformizm ve legalizm olarak karalıyorlardı. İşin ilginç yanı bunların bugün yasal partiden söz ederken hiçbir biçimde "geçmişte yanlış yapmışız" demeye yanaşmaması.

Bu da temelde bir soruna işaret ediyor. Soruna bakışın bir ölçüde değişmiş olması, eski **illegalite fetişizminin** bütünüyle ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Çünkü çoğu grup yasal partiden söz ederken aslında devrimin partisinin açık alanı da kullanarak örgütlenmesinden değil, başkalarıyla kurulabilecek bir "demokrasi" ya da "blok" ya da "seçim" partisinden söz ediyor. İş devrimin partisine, öncü ya da Leninist partiye gelince, "orada durun!" deniyor, "Leninist parti illegal olur!" Bu tümüyle bir efsane. Leninist parti, koşulları uygun olduğunda, parti örgütlenmesi bakımından yasal alanı da kullanır. İşte 1905 ve 1917'de Bolşevik Parti, işte Üçüncü Enternasyonal'in devrimci döneminde Avrupa partileri. Türkiye solunda bu efsanenin gürbüzlüğünün kaynağı, devrimci eğilimdeki hareketlerin Leninizmi değil işçi sınıfından kopuk bir mücadele tarzını temel alan ultra sol politikasında yatıyor. Böyle bir politikanın farklı türlerini benimseyenler için yasal alan elbette gereksiz, hiç olmazsa ikincildir, çünkü işçi ve emekçi kitlelere erişmek esas olarak askeri propagandanın ürünü olarak kavranmaktadır.

Bizim önerimizi bugünkü öteki yasal parti önerilerinden ayıran bir nokta bu: Biz sosyalist devrime önderlik edebilecek bir işçi sınıfı partisinin açık alanın kullanılması yoluyla yaratılabileceğini savunuyoruz. Onlar "esas parti" yasal örgütlenemez diyorlar.

Soru 2 *Türkiye'de bugün, sosyalistlerin "kendi küçük dünyalarında yaşıyor" olmalarını, Devrimci İşçi Partisi için Çağrı metninde belirtildiği gibi toplumun Kürk halkı dışında kalan tüm ezilen kesimleri, mücadelelerini örgütleyecek, birleştirecek ve politik iktidara yöneltecek bir işçi sınıfı partisinin eksikliğinin sonuçları"yla açıklamak mümkün mü?*

Yanıt 2 Çağrı metnimiz sizin belirttiğiniz türden bir nedensellik bağı kurmuyor. Yanı "sosyalistlerin kendi küçük dünyalarında yaşıyor" olmaları ile devrimci bir işçi partisinin yokluğu arasında dolaysız bir nedensellik bağı yok. Metnin söylediği şu: **nesnel durumun sosyalistlere yüklediği görevler ile sosyalistlerin büyük bölümünün politikaya yaklaşımı arasında muazzam bir çelişki var.**

"Sosyalistlerin kendi küçük dünyalarında yaşıyor" olmalarından kastettiğimiz, yalnızca ilke ve doktrin sorunlarına yönelik, kendi varlığını bütün faaliyetinin ekseni haline getiren, ülke çapında politik mücadelelere müdahaleyi temel sorun olarak görmeyen, sekt tarzı bir politik yaşamın yaygın olması. Biz, DİP çağrısıyla bu tarzın aşılmasını, sosyalistlerin, işçi sınıfına ve emekçi kitlelere erişmek için **vazgeçilmez** bir nitelik taşıyan politik aracı, yani devrimci bir işçi partisini yaratmayı öncelikli bir görev olarak önlerine koymalarını öneriyoruz. Elbette böyle bir parti kurulabildiği takdirde ve gelişebildiği ölçüde, sosyalistlerin artan oranda bir bölümü sekt tarzı politik yaşamdan uzaklaşarak, sınıfın bağrında mücadeleye girişecektir.

Soru 3 *Yine aynı metin, Türkiye'de "duralım, düşünelim, araştıralım, kendimizi yenileyelim, teorik yenilenme olmadan mücadeleye girmeyelim" diyenlerin bulunduğunu belirtiyor ve onlara "yenilenme mücadele içinde ve mücadele aracılığıyla olacaktır" diyor. Türkiye sosyalistlerinin marjinalleşmelerini mücadele etmemeleriyle açıklamak tek başına yeterli mi? Türkiyeli sosyalistlerin ne için ve nasıl mücadele edeceklerine ilişkin sorunu çözdükleri söylenebilir mi? Zaten siz de "Devrimci İşçi Partisi devrimci bir program ve devrimci bir eylem üzerinde inşa edilmelidir. Eylemini açık ve berrak bir programa dayandırmayan bir parti, sınıf mücadelesinin ilk büyük sınavında tökezleyecektir" diyorsunuz. Bu ikisini nasıl ilişkilendiriyorsunuz?*

Cevap 3 Çağrı metnimiz teorik araştırma ve yenilenmeye değil, **araştırma ve yenilenme ger-**

çekleştirilene kadar pratik mücadeleyi erteleme fikrine karşı çıkıyor. Tam tersine, sizin de Çağrı metnine atıfla işaret ettiğiniz gibi, bizler teorik çalışmanın kendisinin de, onun ışık tutacağı devrimci programın da son derecede önemli olduğunu düşünüyoruz. Ama bir şeye dikkat! Teorik yenilenmenin gerekliliği, bugün **bazılarınca** örgütlenmenin ve politika yapmanın önüne bir **engel** olarak çıkarılıyor. Biz bunu reddediyoruz. Başka biçimde söylenirse, teori ile pratiğin **karşı karşıya getirilmesini** reddediyoruz. Bizce bu ikisi arasında birbirini besleyen ve olumlu yönde geliştiren bir ilişki vardır. "Yenilenme mücadele içinde ve mücadele aracılığıyla olacaktır" derken bunu kastediyoruz.

"Peki, teorik yenilenme gerekliyse devrimci program nasıl yazılacak?" sorusuna cevabımız ise ikili. Birincisi, bugün iflas eden sosyalizmin bürokratik karikatürüdür, onun şu ya da bu çeşitlemesini temsil eden akımların teorisi ve programıdır. Şu konuda çok açık olmak gerekiyor: biz solun marjinalleşmesini yalnızca sosyalistlerin mücadele etmemeleriyle açıklamıyoruz. Marjinalleşmenin **temel** nedeni, geçmişin sosyalizm adına savunulan anlayışlarıdır, bu anlayışlar temelinde sözde sosyalist ülkelerde yürütülmüş olan uygulamalar ve bunların sonucudur. Öyleyse, bu bürokratik karikatürden kesin biçimde kopmuş, devrimci Marksist bir program etrafında kurulmuş bir güçlü partinin yaratılması **Türkiye solu için başlı başına bir yenilenmedir.**

ikinci noktaya gelince. Marksizmin kendisi iflas etmek bir yana temel hatlarıyla şaşırtıcı derecede doğrulanmıştır. Bunun anlamı şudur: devrimci bir sosyalizmin programı **ana çizgileriyle** sağlam biçimde ayaktadır. Dolayısıyla temel programatik hat bakımından uzun uzadıya bir tartışma gerekli değildir. Elbette, 20. yüzyılın bütün deneyimlerinin dersleri çıkarılmalıdır. Yüzyıl sonunun önümüze koyduğu yeni (veya yeniden canlanan) sorunlar elbette teori ve program alanında yeni çözümler bekliyor. **Ekoloji** gibi, **kadınların ezilmesi** gibi, **ulusal sorun** gibi, **medya çağında kültür** gibi. Demek ki program zenginleşecek yeni sorunları kapsar biçimde yenilenecektir. Ama biz diyoruz ki bunu en iyi biçimde yapmanın yolu, bu sorunlarla aynı zamanda pratik içinde boğuşmaktır. Onları etimizde kemiğimizde hissetmenin yolu budur. Pratikten kopmanın bedeli, sorunları teoride de yanlış kavrama riskidir.

Son olarak belirtelim ki, biz de hiç tartışmaksızın derhal partiyi kuralım demiyoruz. Devrimci bir program gerekli diyorsak bunun anlamı böyle bir programın Türkiye'nin özgüllüklerini de göz önüne alarak oluşturulması için çalışmak gerektiğidir. Bir arada olacağımızı umduğumuz bütün unsurlarla elbette böyle bir tartışma yaşayacağız. Üç ay ya da dokuz ay. Ama program tartışacağız, teori ve ideoloji değil. Mücadele rehberi olarak program bir parti için belirleyicidir. Aynı program zemininde mücadele etmeye hazır olanların arasında teorik aymazlıklar olabilir, hatta olması sağlıklıdır. Biz tartışmayı gelişmenin itici gücü yapabilecek bir partiyi hedefliyoruz. Ama sadece teoriyi tartışalım ve o sırada duralım diyenlere karşı çıkıyoruz. Teori sorunları çapraşıktır: bir yıl, üç yıl, bazen on yıl bir sorunun berraklaşması için gereklidir. O süre boyunca sınıf mücadelesini tatil mi edeceksiniz?

Soru 4 *Yasal parti kurma çalışmaları yürüten başka gruplar da var. Örneğin Kurtuluş ve Gelenek Dergisi çevreleri. Kurtuluş çevresi, "devrimci bir program"da birleşmeyi koşul olarak koymuyor. Sizin de katıldığınız proje ise, "sosyalist devrim"i hedefleyen bir devrimci parti öneriyor. Devrimci bir parti öncelikle neleri hayata geçirmeyi önüne hedef olarak koymalıdır ya da sizin kurmayı düşündüğünüz partiyi gerçekleştirmeyi hedeflediklerini açısından diğerlerinden ayıran nedir?*

Yanıt 4 Devrimci bir partinin önüne koyması gereken temel acil hedefleri Çağrı metnimizde de ifade edildiği gibi şöyle özetlemek mümkün: birincisi, geçmiş deneyimin derslerini çıkararak tarihin, başta Ekim devrimi olmak üzere olumlu bütün yönlerini özümseyen, olumsuz olan bütün yönlerini cesur biçimde reddeden devrimci Marksist bir program oluşturmak; ikincisi, bu program aracılığıyla, gerçek bir işçi partisi yaratmak için yorulmaz bir mücedele vermek, yani toplumdaki tüm ezilenlerin mücadelelerine sahip çıkmayı ihmal etmeksizin, asıl olarak işyerlerinde parti birimleri yaratarak yürümek; üçüncüsü, devrim mücadelesinin gerekliliğini sabah akşam ilan etmek yerine, devrimi işçi sınıfının ve öteki ezilenlerin somut, günlük sorunlarından hareketle sağlanacak bir kitle seferberliğinin güvencesine bağlamak; dördüncüsü, bu temelde işçi sınıfının burjuva siyasal güçlerinin hakimiyet alanından kopmasını sağlamak; beşincisi, Türkiye işçi sınıfını, Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce tayin hakkına kavuşması için mücadeleye kazanmak.

Bunlar bizim önerimizi öteki yasal parti önerilerinden ayırıyor. Dikkat edin, bizi solun bütün gruplarından ayırıyor demiyoruz, bizim önerimizi öteki önerilerden ayırıyor diyoruz. Çünkü biz henüz DİP Çağrı Kurulu'yuz. Yürümeye kararlıyız, ama devrimci Marksist bir program temelinde mücadele etmek isteyen herkesle bir arada bulunmayı hedefliyoruz.

Kurtuluş örneğini alalım. Biz Kurtuluş'a da çağrı çıkarttık. Emek, İktidar Yolu, İşçiler ve Politika gibi gruplara da. Oturduk, birkaç toplantı boyunca tar-

tıştık. Henüz anlaşabilmiş değiliz. Çünkü onların "seçim partisi" adını verdikleri bir projeleri var, biliyorsunuz. Biz bu önerinin umutsuz bir çaba olduğu kanısındayız, kendilerine de anlattık. Kurtuluş'un projesi programatik bir anlaşma olmadan bir araya gelerek solun marjinalleşmesinin önüne geçmeyi umuyor. Bu bir hayaldir. Çünkü marjinalleşmenin kaynağı konusunda hiçbir teşhis içermiyor. Teşhis olmayınca, tedavi de rastgeledir. Biz ise, yukarıda belirttik, sorunun tek değil ama **temel** kaynağının bürokratik bir sosyalizm anlayışı ve programı olduğunu söylüyoruz. Bu doğruysa, devrimci Marksist bir yönelişe girmeden, sosyalist demokrasi, enternasyonalizm ve benzeri ilkeleri kabul etmeden ve kitlelere yönelik propagandayı bu temelde yürütmeden sorun çözülemez. İkincisi, bu denli fırtınalı bir ortamda programsız politika üç ay bile yürütülemez. Kürt ulusal haklarını enternasyonalist bir bakışla koşulsuz destekleyen bir politikayla, Türkiye solunda çok yaygın olan Misak-ı Milli temelli politika yarın mücadele daha da keskinleştiğinde nasıl bir arada var olur? SHP'den kopamayanla işçi sınıfını burjuva politik güçlerin hakimiyetinden koparma mücadelesini veren nasıl bir arada var olur? Kısacası, Kurtuluş'un projesi yürümez. Onların da bunu bir an önce göreceğini ve bir devrimci işçi partisinin yaratılmasında birlikte mücadele verebileceğimizi umalım.

Kurtuluş ileride birlikte, aynı çatı altında mücadele etmek istediğimiz hareketlere bir örnek ise, Gelenek Dergisi bunun mümkün olmadığı çizgilerin bir örneği. Bu derginin başlattığı parti hazırlığının ürünü olan "sosyalizm programı" eskinin, çökmüş olanın nostaljik bir tekrarından başka bir şey değil. Gelenek, bürokratik bir sosyalizm anlayışına sarıldığı, devrimci Marksizmden uzak durduğu sürece bir arada örgütlenmemiz mümkün değildir. Aynı şeyi bu çizginin Kürt sorununa yaklaşımı için söylemek gerekir: kim ki Kürt ulusunun bütün haklarını **koşulsuz** biçimde tanımaz ve bunlar uğrunda mücadele etmez, bugün müdacelenin ulaştığı evrede onunla aynı devrimci çatı altında bulunulamaz.

Soru 5 *Kuracağınız partide "devrimci demokratlar" olacak mı?*

Yanıt 5 Çağrı metninde bir noktayı büyük bir açıkla ifade ettik. Bizlere göre Türkiye'nin gündeminde olan sayısız demokratik görevi bütünüyle ancak işçi sınıfının önderliğinde bir sosyalist devrim çözebilir. Böyle olunca, sosyalist bir devrim için mücadele veren bir partide "devrimci demokratlar"ın varlığı pek anlamlı olmasa gerek. Ama sorunuzu bir başka biçimde de anlamak mümkün. Türkiye solunun geçmiş geleneğinde önemli bir yer tutmuş birçok hareket kendine "devrimci demokrat" etiketini uygun görüyordu. Günümüzde sosyalist hareket köklü bir yeniden harmanlanma yaşıyor. Dolayısıyla hiçbir şeye statik bakmamak gerekir. Yeniden harmanlanmanın yarattığı dinamizm içinde eskiden "devrimci demokrat" pozisyonlarda duran nice kadro, çevre ve grup bir süre sonra devrimci Marksizmin programını savunmaya yönelebilir. Önemli olan programdır. Bu tür bir programda anlaşabildiğimiz herkesle, her birey ve grupla birleşmeye sonuna kadar açığız.

Soru 6 *Kürt sorununda, "kendi kaderini tayin hakkı"nı koşulsuz tanımak gerektiğini kabul ediyorsunuz ve "demokratik federal emekçi cumhuriyeti" türü öneri sahiplerini "Marksizmin sınıf politikasının ardına sığınmak"la nitelendiriyorsunuz. Burada biraz açıklık gerekmiyor mu? Marksizmin sınıf politikası ulusal sorunda, bu günü açıklamakta yetersiz mi kalıyor yoksa yanlış yapanlar Marksizmin sınıf politikasına mı ciro ediyorlar kendi yanlışlarını? Bir de bugün Marksistlerin ulusal sorunda neyi öne çıkarması gerekiyor?*

Yanıt 6 Önce birşeyi açıkça belirtmek gerekiyor: Türk sosyalistleri arasında Misak-ı Milli sınırlarını dokunulmaz kabul edenler elbette bir sınıf politikası güdüyorlar. Ama savundukları sınırlardan güç alan devlet, baskıcı türden bir burjuva devleti, hakim sınıfın devleti olduğuna göre, bu bir işçi sınıfı politikası değil, bir **burjuva** politikası. Bu yüzden sizin ifade ettiğiniz gibi, sosyalizm adına böyle politika yapanlar, evet, kendi yanlışlarını Marksizmin sınıf politikasına "ciro ediyorlar". İşçi sınıfı açısından bakıldığında, farklı ülkelerin işçilerinin çıkarı sınıfın birliğinde yatar. Ama tam da bu **birliğin sağlanması için** hakim ulusun işçi hareketinin, ezilen ulusun kendi kaderini özgürce tayin hakkını ikirciksiz biçimde savunması gerekir. İkircisiz, yani önkoşulsuz, yani ayrılma hakkı da dahil. Bir yandan "Kürtler eziliyor" deyip bir yandan da "Kürtler ayrılmasın" diye propaganda yapmak, bir ulusun ezilmesinin en köklü nedenlerinden birinin bir devletin sınırları içinde iradesine aykırı biçimde tutulması olduğunu unutmak demektir.

Çağrı metninde eleştirilen politika, "Marksizmin sınıf politikası" olmadığı halde, sağ yaklaşımının üzerini örtmek amacıyla sınıf söylemine başvuran bir politikadır. Leninist politikadır böyle indirgemeci bir sınıf politikası anlayışı hiçbir zaman sözkonusu değildir. Leninizm açısından ezilen sınıf ile ezilen ulusu karşı karşıya getirmek yanlıştır. Türkiye ve Kürdistan'da yaşanan somut durum göz önüne alındığında, amaç, ulusal bir nitelik taşıyan kurtuluş mücadelesinin dinamiğini toplumsal kurtuluş mücadelesine sıçratmaktır. Soruna böyle bakınca ezilen ulusun kurtuluş mücadelesinin yükselişi işçi sınıfının kuruluşunun önünde yeni olanaklar yaratmaktadır. Öyleyse, bu mücadeleyi yatıştırmak değil, daha ileri

taşınmasına hizmet etmek gerekir.

Geçerken söylemek gerekiyor. Marksizmin gerçek ulusal politikası günümüzde yetersiz kalmak bir yana, eski SSCB'nin dağılışı bu politikanın doğrulanmasından başka bir şey göstermez. Bugün de her zaman olduğu kadar, "başka bir halkı ezen bir halk, kendi zincirlerini hazırlıyor demektir."

Soru 7 *Çağrı metninde, "sosyalist hareket, kurtuluşları için mücadele eden kadınlara, kurtuluşlarının maddi ön koşullarının sosyalist devrimde yattığını anlatma görevi"yle de karşı karşıyadır" deniliyor. Örgütlü kadın hareketiyle örgütlü sosyalist hareket arasındaki ilişki nasıl kurulacak? Bugün kadın hareketi "sosyalizan" bir renk taşısa da büyük oranda kendi bağımsızlığını koruyor. İki hareketi aynı kanalda toplamak gerekli mi, gerekliyse bunu nasıl gerçekleştireceksiniz?*

Yanıt 7 Çağrı metni açıkça "kadınların vekaletini üstlenme" perspektifine karşı çıkıyor, "ezilen cinsin kendi sorunları etrafında vereceği mücadeleye omuz vermek"ten söz ediyor. Kadın hareketini sosyalist hareketle aynı kanalda toplamaktan örgütsel denetim altına almak kastediliyorsa, hayır, bunu gerekli görmüyoruz. Tam tersine yanlış buluyoruz. Bizce kadın hareketinin bağımsız örgütsel varlığı, kadın kurtuluş mücadelesinin temel güvencesidir.

Kadın hareketine sosyalizmin kadın mücadelesi açısından, yani kadınların çıkarı açısından ne denli önemli olduğunu anlatmak kadın hareketini örgütsel anlamda sosyalist harekete bağlı kılmak anlamına gelmiyor. Tam tersine: eğer ikna etmek gerekiyorsa, bu, hareketin partiden bağımsız bir örgütlenme oluşturmasını varsayar. Kendi yan örgütünüzü sosyalizmin gerekliliğine inandırmak gibi bir görev düşünebiliyor musunuz?

Kısacası örgütsel anlamda ilişki bir ittifak ilişkisi olmak zorundadır. Ama bu, sosyalistlerin kendi fikir ve politikalarını kadın hareketi içinde yaymaktan kaçınacakları anlamına gelmiyor. Aksi, politikanın ABC'sine aykırıdır. Bu yayma faaliyeti esas olarak kadın hareketi içindeki farklı eğilimlerin mücadelesi biçiminde yürütülmelidir.

Soru 8 *Partinin "işçi konseylerine dayalı sosyalist demokrasi"yi yaşama geçirecek bir örgütlenme tarzı gerçekleştireceği belirtiliyor. Klasik Marksist-Leninist örgüt teorisi uzun süredir Türkiye'de de tartışılıyor. Kurmayı hedeflediğiniz partinin "işçi konseylerine dayalı sosyalist demokrasi"yi hayata geçirmek için sahip olduğu referansları ve sigortaları nelerdir?*

Yanıt 8 Sorunuz, örneğin Sovyetler Birliği'nde sosyalist demokrasiyi yiyip yutanın Leninist tipteki disiplinli parti olduğu varsayımı üzerine yerleşiyorsa biz bu varsayımın teorik ve tarihsel kanıtları olmadığını düşünüyoruz. Elbette bu görüşü savunanlar gelecekte sosyalist demokrasi ile demokratik merkeziyetçi partiler arasında bir çelişki olmadığını pratikte kanıtlamak göreviyle karşı karşıya.

Ama bir noktanın altını çizmek gerekiyor. "İşçi konseylerine dayalı sosyalist demokrasi"yi "gerçekleştirecek" ya da "hayata geçirecek" güç parti değildir. Sosyalist demokrasiyi ancak işçi kitlelerinin mücadeleciliği, kendi kendini örgütleme kapasitesi gerçekleştirebilir. Herşeyin sigortası budur. Önerdiğimiz partinin bu konudaki programının anlamı nedir? Birincisi, küçük öncülerin mücedelesi yerine kitle seferberliği yöntemine başvurduğu ölçüde böyle bir parti sınıfın devrimci öncüsü haline geldikçe işçi kitlelerinin kendi kendilerini örgütleme kapasitelerini arttırma yolunda adımlar atmış olur. İkincisi, bizatihi programı, kadrolarının eğitimi ve propagandası aracılığıyla, devrim öncesinde ve sonrasında sosyalist demokrasi fikrinin yaygınlaşmasına katkıda bulunur. Üçüncüsü, devrim öncesinde işçilerin ve emekçilerin kitle örgütleri içinde, devrim sonrasında bunların yanısıra konseylerde işçi demokrasininin yılmaz bir savunucusu olarak bürokratik eğilimlerle mücadele eder ve kitlelere örnek olur. Dördüncüsü, enternasyonalist politikası aracılığıyla devrimin başka ülkelere yayılmasına katkıda bulunarak sosyalist demokrasinin maddi zemininin genişlemesine yardım eder. Ama son tahlilde "sigorta" yoktur. Herşeyi mücadele belirleyecektir. Biz bu mücadelede tavizsiz biçimde sosyalist demokrasinin yanında duruyoruz.

NEDEN BİR PARTİ? NASIL BİR PARTİ?

Gün ZİLELİ (Mehmet GÜNDÜZ)

Kanımca, "neden bir parti" sorusuna verilecek yanıtlar "nasıl bir parti" sorusunun aydınlanmasına da yardımcı olacaktır.

Proletaryanın ve devrim isteyen bütün sınıf, tabaka ve kesimlerin neden bir partiye ihtiyacı vardır? Yanıt gayet basit: Devrim yapmak için. Yani herşeyden önce politik bir eylem için. Çünkü devrimimiz toplumsal bir devrim olsa da, bu ancak politik mücadele ile gerçekleştirilebilir.

Proletarya birçok şeyi, tarihten ve özellikle de kendi mücadele ettiği sınıftan, burjuvaziden öğrenir -bu, nedense bugüne kadar pek belirtilmek istenmemiştir ama-.

Burjuva partilerine bakalım. Neyin araçlarıdır bunlar? Kapitalist üretim tarzının yürütülmesinin mi? Hayır, kapitalist ekonomi doğrudan burjuvazi ve onların ekonomik uzmanlarınca yürütülebilir. Burjuvazinin etik hegemonyasının araçları mı? Hayır. Bu, kapitalist üretim ilişkileri tarafından kitlelere uzun bir süreçte benimsetilmiştir. Öte yandan sermaye bütün kitle iletişim araçlarıyla ve sıradanlık kültürüyle bunu her an beslemektedir. Burjuvazinin sınıfsal diktatörlüğünün zor araçları mı? Hayır. Bu görevi devlet yapmaktadır. O halde nedir, hangi işlevi yerine getiriyor burjuva partileri? Burjuvazi, bütün bireyleriyle politika, günlük politika yapmaya, her gün politika üretmeye elverişli bir sınıf değildir. Burjuva politikası devleti yönetmek, yani kitleler üzerinde bu baskı çarkını, aynı zamanda **rıza**ya da dayanarak döndürmektedir. Burjuvazi bunu gün be gün sınıf olarak yapamadığı için bu işi politikacılarına aktarmıştır. Politikacılar da çeşitli burjuva kesimlerini temsilen bu işi yürütmek üzere partiler kurmuşlardır. İşte burjuva partilerinin işlevi budur.

Şimdi gelelim proletarya partilerine. Proletarya partilerinin görevi sosyalizmi, sosyalist üretim ilişkilerini kurmak olabilir mi? Hayır, bu, sosyalist üretim ilişkilerinin gerçek anlamda yaygınlaştığı ve topluma içselleştiği oranda kitlelerin benimsemesiyle, kitle örgütleri hercümercinin son tahlilde aynı **etiği**, "sömürü kötüdür"ü benimsemesiyle sermayenin egemenliğinden kurtulmuş kitle iletişim araçlarının kitlelerin kendi öz çıkarlarına göre denetledikleri çeşitliliğiyle oluşacaktır. Sınıf iktidarının araçları olabilir mi? Hayır sınıf iktidarının araçları toplumsal devrimin iktidar organı olan Konseylerdir, konsey demokrasisidir, konsey demokrasisinin emrinde olan özyönetim milisleridir.

O halde? Evet, proletarya partilerinin de görevi, burjuva partileri gibi, politika üretmek, kitlelerin anti-kapitalist devriminde onlara günlük politik mücadelelerinde, politik iktidarı ele geçirmelerinde ve daha sonraki toplumsal devrimi yürütmelerinde yardımcı olacak politikaları gün be gün üretmek ve kitlelerin elinde bir silah haline gelmelerine yardımcı olmaktır.

Bizim burjuva partilerinden bu alanda temel farkımız, burjuvazi, politikayı gittikçe daha fazla bir uzmanlar ve politik profesyonellerin işi haline getirip kitleleri, hatta tek tek burjuva bireyleri politik arenanın dışına sürerken, bizim tersine, gittikçe daha fazla işçi kitlelerini ve toplumu politikanın aktif unsurları haline getirmeye çalışmamızdır ve zaten politika denilen **yabancılaşma** da ancak böyle, son sınırına kadar geliştikten ve kitlelerin elinde ehlileştirildikten sonra yok olacaktır.

Ancak bugünkü koşullarda biz ne kadar istersek isteyelim, bütün işçi kitlelerinin ve anti-kapitalist devrimden yana kitlelerin gün be gün toplanıp devrimci politikalar üretmesi mümkün değildir. Zaten partinin gerekliliği de buradan, bu olumsuzluktan çıkmaktadır. Eğer böyle bir şey mümkün olsaydı, o zaman parti yerine, bu görevi işçi kitlelerinin doğrudan yerine getirmesi söz konusu olacaktı. Hele bugünkü koşullarda, işçilerin kapitalist üretimin koşullarında bunu gerçekleştirmeleri imkansızdır. Devrimden sonra da uzunca bir süre partiler gerekli olacaktır.

O zaman öncelikle şu sonuca varmalıyız: **Parti, bugün anti-kapitalist devrimin politik mücadele aracıdır.**

Parti ve İdeoloji

Marks'ın tanımından hareket edecek olursak ideoloji yanlış bilinçdir. Bu anlamda Marksizm de, geleceğe ilişkin öngörüleriyle bir **ideoloji olarak** bu yanlış bilinç tanımının dışına çıkamaz. Ancak bir Marksist olarak benim **iddiam**, Marksizmin dünyadaki yanlış bilinçler içinde en az yanlış bilinci temsil ettiği ve doğruya en yakın ideoloji olduğu olabilir. Marksizmin kapitalizmi tahlil ettiği eserleri dışında **bilimsellik**, bir efsaneleştirmeden başka bir şey değildir.

Zaten biz ne yaparsak yapalım, insanlık tarihinde bütün ideolojilerin başına gelen, Marksizmin de başına gelmiştir ve kanımca kaçınılmazdı da. Çünkü yakın zamanlara kadar bildiğimiz gibi ideolojiler insanları şekillendirmez, "kalıba" dökmez, tersine, insanlar ideolojileri kendi sınıfsal konumlarına, sınıf içinde de kesimsel çıkarlarına, hatta bireysel çıkarlarına göre biçimlendirirler ve kalıba dökerler. Bu yüzden günümüzde yüzlerce Marksizm vardır. Neden? Çünkü yüzlerce sınıfsal kesim çıkarı vardır da ondan. Böylece her ideoloji gibi, Marksizm de mezheplere bölünür, her mezhep kendi biçimlendirdiği özel Marksizmine sahip çıkar ve diğerlerini Marksizm olmamakla eleştirir. Oysa bir anlamda bunların hepsi hem **bir ideoloji** olarak Marksizmdir, hem de mezheplerin sınıfın olgunlaşmamışlığına tekabül ettiğini söyleyen Marksizmi kendi özel çıkarlarının darlığı içinde kavradıkları için bütünsel bir Marksist bakış açısından uzak oldukları saptanabilir.

Ama, hele ülkemizin koşullarından olaya bakacak olursak- dünyada da fazla farklı bir durum göze çarpmıyor- sınıfın olgunlaşması Marks'ın iyimserliğini aşan ölçüde zor bir iştir. Hatta belki de bu olgunlaşma istendiği noktaya, ancak artık sınıfın yokolmaya yüz tuttuğu şartlarda varabilecektir. O zaman mezheplerin varlığını bir olgu olarak tanımak zorundayız. Bu mezheplerin bir kısmı daha sekter, daha dışlayıcı olabilir. Bu onların bileceği iştir. Ama her halükârda mezhepleri dışlamak, bir parti oluşumunun dışında görmek, yapay yollarla eritmeye çalışmak hata olacaktır. Mezhepler*, toplumun ve proletaryanın kaçınılmaz bir olgusudur. Antikapitalist bir politik ve toplumsal devrim hedefini ve devrimden sonra da konsey demokrasisini, konseylerin gerçek iktidar organları olmasını kabul eden mezheplerin bir proletarya partisinin çatısı altında toplanmasında hiçbir sakınca yoktur. Zaten siz mezhepleri bu partiye almadığınızı düşünseniz bile, bunların toplumsal temeli olduğundan, kaçınılmaz olarak partinin içinde yeniden ve yeniden üreyeceklerdir.

* Mezhepleri burada mecazi anlamda kullandığımız açıktır

Özel kesim çıkarlarına dayanan mezhep ideolojileri mezhepler tarafından uzunca bir süre üretilecektir. Bunlar kendi özel sembollerini -adeta dinsel bir havada- yaşatmaya, liderlerinin başını göklerde yüzdürmeye ve böylece bir morali yaşatmaya çalışacaklardır. Partinin görevi ise, yukarda da belirttiğimiz gibi özel bir ideoloji üretmek değil, proletaryaya devrim mücadelesinde gerekli olan politikaları üretmektir. Bu süreç içinde parti içinde her mezhep -ya da kendini proletaryanın "gerçek temsilcisi" olarak gören her grup- kendi Marksizmini (bunların ne kadar Marksizm içi-dışı olduğu tartışması işin içinden çıkılır gibi değildir. Bundan dolayı da parti ideolojik titizlik ve saflık iddialarını bir yana koymalıdır) temsil edecek, hatta parti programını da yine kendi Marksizmine göre yorumlayıp parti adına kitlelere öyle götürecektir. Burada benim yapacağım, kendimce en doğru Marksizm yorumuyla görece birleştiğim grupla ortak hareket etmek ve parti içinde bu görüşlerin yaygınlaşması için mücadele etmektir.

Dolayısıyla kitlelere propagandası yapılan ideolojide bunun etkili olmasını sağlamaya çalışmaktır.

Bütün bu söylediklerimizden birkaç sonuç daha çıkıyor: **Birincisi, parti kendisi, bir ideoloji üreticisi rolü üstlenmemeli, bütün dikkatini politik mücadeleye vermelidir. Bu anlamda da parti, bir ideolojik saflık arayışına girmemelidir. Böyle yaptığı an, kendini proletaryanın hiziplerinden biri durumuna indirgeyecek ve dolayısıyla sınıfın bütününün benimsediği bir araç olmaktan çıkacaktır. Yine bu bağlamda partinin programı, bir ideoloji programı olmamalı, proletaryanın devrim davasında politik yol göstericiliği ve ana hedefleri temel almalıdır.**

Parti ve "Öncü Bilinç"

Burada, şu ünlü, Kautsky, Lenin, sınıfa dışardan bilinç götürme tartışmalarına girmek istemiyorum. Ancak konumuzla ilgili olduğu için belirtmek zorundayım ki, proletarya partisinin özel olarak proletaryaya **bilinç** götürmek gibi bir görevi yoktur. Zaten bu, yukardaki sorunla bağlantılıdır. Partinin görevi **ideoloji üretmek** olmadığına göre, bu ideolojiyi kendi kendine **bilinç** olarak adlandırıp işçi sınıfına götürmesi de söz konusu olmayacaktır. Partinin propagandasını yapacağı en önemli nokta, kapitalizmin insana yabancı, baskıcı ve sömürücü bir sistem olduğu ve kitlelerin devrimi yoluyla devrilmesi ve yerine bizzat kitleler tarafından örgütlenen konsey demokrasisinin geçip yabancılaşmayı ve sömürüyü ortadan kaldırması gerektiğidir. Bu bir ideoloji ya da bilinç değil, içinde yaşanılan gerçekliğe karşı bir değişiklik önerisi, bir politika önerisidir. Ve

yine parti bu ana hedefler doğrultusunda günlük ya da kısmen uzun vadeli politikalar üretir, politik irili ufaklı olay karşısında tavırlar belirler ve bunları işçi kitlelerine ve bütün topluma aktarır, bu politikaların hayata geçmesi için, bu politikaları benimseyen ve bunlar için örgütlü mücadele yapmak isteyen insanları saflarına alır ve onlar aracılığıyla politikalarını gittikçe daha geniş kesimlere ulaştırır.

Denecektir ki, "işçi sınıfının ideolojisi olan Marksizmin işçi sınıfı ve toplum içinde yaygınlaşması nasıl olacak?" Öncelikle belirteyim ki, işçi sınıfının tek ideolojisi Marksizm değildir. Marksizmin işçi sınıfını, sınıfsız toplum hedefine ulaştıracak politik mücadelesinde en olumlu politikalar üretmeye hizmet edecek ideoloji olduğunu ben kendi adıma iddia edebilirim. Ama bu kadar. Öte yandan, Marksizmin yaygınlaşması, bir yandan işçilerin kendiğilinden mücadelesi içinde bilinçlenen ve ileri bir ideolojiyi benimsemeye hazır hale gelen bir ileri işçiler kesiminin (bunu toplumsal çapta ve bütün toplumun altüst oluşuyla her sınıftan böyle kesimlerin ortaya çıkması olarak da görebiliriz) oluşmasıyla, sendikal mücadelelerin işçileri geliştirmesiyle, kültürün yaygınlaşması sonucu emekçi tabakalar içinde de bir okuyup yazan kesimin çıkmasıyla, öte yandan partinin yürüttüğü politik mücadelenin işçilere ulaşıp onları etkileyip seferber etmesiyle ve partinin içindeki ya da halen dışındaki çeşitli Marksist kesimlerin ve hiziplerin toplum içinde burjuva ideolojisine karşı gün be gün bir ideolojik mücadele yürütmeleriyle -elbette kendi Marksizm anlayışları çerçevesinde-, kitle örgütlerinde, sendikalarda, eğitim kurumlarında ideolojik tartışmaların yaygınlaşmasıyla, keza Marksizm içi tartışmaların parti içinde sürdürülmesiyle, parti yayın organlarında yazılıp çizilmesiyle olabilir. Bütün bu söylediklerimizden, partinin burjuva ideolojisine karşı mücadeleye bigâne kalmasını ya da ideolojik mücadelelerin dışında kalmasını savunduğumuz sonucu çıkartılmamalıdır elbette. Tersine, eğer yukardaki gibi bir yaklaşım benimsenirse, parti o zaman gerçek anlamda canlı ve barışçı bir ideolojik -üstelik de bölünmeye yol açmayan- mücadeleyi içinde barındırabilecek, dolayısıyla üyelerinin bu canlı tartışmalar içinde eğitilmesi mümkün olmuş olacak ve o oranda da böylesine canlı bir ortamda yetişmiş üyeler bulundukları çevrede burjuva ideolojisine karşı mücadele edeceklerdir. Ama yine belirtelim, bunun ötesinde partinin belli bir Marksizmin, belli bir ideolojinin, kalıplanmış ve merkezler tarafından kararlaştırılmış ilkelerinin eğitimini yaptırmak ve keza, böylesi bir ideolojinin bütün üyelerce değişmez bir kesinlikle kitlelere götürülmesini istemek gibi bir fonksiyonu olamaz. Bu, partiyi bir politik mücadele örgütünden, bir papaz okuluna dönüştürür.

Eğer partiyi bir politik mücadele örgütü olarak değil de, sınıfın ideolojik temsilcisi, ya da sınıfın öncü bilincinin temsilcisi olarak görürsek, bu kaçınılmaz olarak üç olumsuzluğa -bugüne kadar defalarca yaşandığı gibi -yol açacaktır: 1. Sınıfın çıkarlarının değil, partinin çıkarlarının belirleyici olması. Yani partinin araç olmaktan çıkıp, sınıfın araç haline getirilmesi. 2. Devrimden sonra monolitik tek partili bir siyasi yapı oluşturulması. 3. Parti içinde hiziplerin yasaklanması, yani tek bir hizibin hakimiyetinin kurulması.

Geçmişte defalarca örneklerini gördük. Parti işçi sınıfının bilinçli kesimidir, öncü müfrezesidir, önermesi her seferinde sınıfın gerçek çıkarlarının, partinin çıkarlarına feda edilmesini getirdi. Bu sonunda "herşey Sovyetler Birliği içindir" sloganına indirgendi. Dünya devrimi, onun "öncüsü" olan Sovyetler Birliği'nin çıkarlarına feda edildi. Çünkü o gün dünya çapında öncü bilinci o temsil ediyordu. Halen de örneklerini görüyoruz. İngiltere'de bir göçmen hareketi var. İngiliz hükümetinin göçmenlik koşullarını güçleştirmesine karşı mücadele ediyor. Bugün göçmen hareketinin öncelikle toparlanmaya, başka göçmen gruplarıyla bağlantı kurmaya ihtiyacı var. Toplantılara katılan Marksist -daha çok Troçkist eğilimli partiler- ne yapıyor? Gerçek göçmen hareketinin yerine kendi dar parti çıkarlarını koyuyorlar. Göçmen hareketini erken bir hesaplaşmaya sürüklemek istiyorlar. Örneğin erken yürüyüş önerileri getiriyorlar. Neden? Çünkü düşündükleri, göçmen hareketinin kendisi değil, bu hareketten kendi partilerinin ne kadar güç toplayacağıdır. Neden? Çünkü partilerinin hareketinin kendisi değil, bu hareketten kendi partilerinin ne kadar güç toplayacağıdır. Neden? Çünkü partilerinin hareketin gerçek bilincini temsil ettiğini düşünüyorlar. Partileri ne kadar güçlenirse -ya da şişerse- devrim de o kadar yaklaşmış olacak. İşçi hareketinin güçlenmesi değil, partilerinin güçlenmesi baş kıstas.

Diğer yandan belirttiğimiz gibi, partiyi bir ideolojik aygıt olarak görmek kesinlikle parti içinde hizip yasağını getirecektir. Çünkü "ideolojik birlik" **ideolojik kıskançlık** -bu terimi kendisinden ödünç aldığım eski parti liderimin kulakları çınlasın- ister. Bu ise, merkezin tespit ettiği ideolojinin, kendi Marksizminin dışında hiçbir ideoloji barındırmaz, derhal tasfiye eder.

Keza ideolojik hegemonya görevini üstlenen parti, devrimden sonra da gerçek sınıf hareketinin yerine kendisini koyar, sınıfın bilincini temsilen konseylerin, devletin, ekonomik inşanın ve ideolojik aslında etik diye düzeltmek gerekir- bütün görevlerini üstlenir ve böylece görevlerle şişer. Bu kadar hayati görevin hepsini üstlenen partinin kaderi

devrimin kaderiyle aynı şeyi ifade etmeye başlar ve dolayısıyla bu parti ne içinde ne dışında, kendisiyle rekabet edecek hiçbir gücü yaşatmak istemez, rejim katı ve kırılgan bir hal alır, sonunda, yaşadığımız gibi, kırılır gider.

Bir sonuç daha: **Parti sınıf mücadelesinde sadece bir araçtır. Her işlevi yüklenen ve sınıf adına hareket etmeye başlayan bir amaca dönüştüğü an aslında işçi sınıfının amaçlarının önüne dikilen bir araç haline gelmiş olur.**

30 Haziran 1992

Adres: 39 Park Ridings
N. 8 London

GÜNCEL DURUM, BİRLİK VE PARTİ

Hasan SAN

Gerek Türkiye'de, gerekse Türkiye'yi sarmalayan bölgede çok önemli çalkantılar yaşanırken, devrimci sosyalistler bu sürece, küçük istisnalar dışında esas olarak seyirci kalmaktadırlar. Gidişata bakılırsa, büyük çoğunluk bu süreci farkında olmadan (aslında herkes farkında ama, birşey yapmama anlamında) yaşamaya aday. Çünkü çoğu grup ve çevreler iç sorunlarını çözmeyi, toparlanıp kendilerini yeniden inşa etmeyi esas almaktadır. Bunu başaramayacakları kanısındayım. Nedeni ise; gelinen noktada, sosyalizm dünyasında yaşananları, bunların sonuçlarını ve günümüzün ihtiyacını tesbit edememeleridir.

Bugün, sosyalizm dünyasında yaşanılan olaylar ve sonuçlarının Türkiye'ye yansıması sonucu, sosyalistler arasında yeni bir saflaşma yaratmıştır. Bu saflaşmayı görmeyenler, politika yapamadıkları gibi kendilerini de inşa edemezler. Gruplar ve çevreler bu saflaşmayı değiştiremez. Saflaşmaya karşı alacakları tutumlar konumlarını belirleyecek. Hele hele eski saflaşmada inat edenler, eski strateji ve taktikleri bugünün politik mücadelesi için baz alanlar, yanıldıklarını görecekleri gibi, yaşam kaynaklarını da kurutacaklardır.

Nedir Bu Saflaşma?

1917 Ekim devriminden Boris Yeltsin'in iktidara gelişiyle noktalanan 74 yıllık sosyalizm uygulamaları, Türkiye sosyalistleri tarafından test edilirken, farklı üç yaklaşım ortaya çıkmaktadır.

Bunlardan birinci yaklaşım 74 yıllık uygulamayı tekrar etme taraftarı. Her ne kadar 1956 yılından sonraki uygulamayı eleştiriyorlarsa da, 1956 ve sonrası uygulamaların 1920'li yılların sonunda başlayan sürecin doğal uzantıları ve sonuçları olduğunu kavrayamamaktalar. Bunlar, sınıfın iktidarı yerine parti iktidarını savunmaktalar. Öyle bir parti ki; tek sesli, monolitik bir aygıtın tepesindeki bürokrasinin yarattığı heyula bir parti devleti ve toplumu cendere altına alan, kullaştıran, en küçük muhalif sesi çarkları içinde yutan bir sistem. Sosyalist sistemin iktidar organlarını geliştirip yaygınlaştırmadığı gibi, kısmen oluşan kurumların içini boşaltıp işlevsiz hale getiren veya kapatan, giderek sınıfa yabancılaşan ve işçi sınıfı üzerinde **diktatörlük** uygulayan bir sistem. Bu yapıyı savunanların dağarcıklarında işçi sınıfına verecekleri olumlu bir mesaj yoktur. Sosyalizmi isteyenler de, sosyalizm adına yapılan hataları tekrar yaşamak istemiyorlar.

İkinci yaklaşım ise, sosyalizm adına yapılan **hatalara** gösterdikleri tepki sonucu çok farklı bir yere savrulmaktalar. Bunlar, Marksist kimlikle politika yapılmayacağını, Marksist teori diye ortaya atılan düşüncelerin bir yanılsama olduğunu, sınıf bazına oturtulmak istenilen örgütlenmenin ve politika yapmanın yanlış ve gereksiz olduğunu, vb. söyleyip duruyorlar. Aslında bu kesim, artık sosyalizm dışına düştü. Yalnız, bunlarla birlikte politika yapmaya çalışanlar, birlikte politika yapmanın imkansızlaştığını her ne kadar anladılarsa da, yine de iz düşümünü ideolojik anlamda taşıyan sosyalizm içi liberal bir kesim var. 74 yıllık süreç içinde, adı var kendisi yok veya içi doldurulup işletilmeyen sosyalist iktidarın birçok kurumuna kuşkuyla bakmaktalar. Bu kesim sosyalist demokrasiyi burjuva demokrasisine indirgemekle, parlamentarist yolu esas almakla liberal bir yönelim içindedir.

Üçüncü yaklaşım ise, 74 yıllık sosyalizm pratiğini eleştirel gözle değerlendiren ve bundan sonuçlar çıkaran çevrelerdir. Bu çevreler sosyalizm adına **yapılan** hataların tekrar üretilmemesi için ideolojik çaba içindeler. Yeni projeler geliştirmekteler. Üçüncü yaklaşım, bu yönüyle birincilerden ayrılırken, kapitalizmi toplumsal bir devrimle aşmak prespektifine sahip olduğu için ikincilerden de ayrılarak devrimci sosyalist bir projeye sahiptir.

Kanımca bu saflaşma bütün sosyalist grupların, çevrelerin, dergilerin ve partilerin geleceğini ve konumunu belirleyecektir. Bu kümeleşme er veya geç hayata geçecektir. Bugün, çok fazla var olan ayrı ayrı yapılar yapay ve geçicidir. Bu saflaşmaya karşı alacakları tutumlar herkesin yerini belirleyecektir. Önceleri bir anlamı olan ancak, bugün anlamlılığını yitiren eski saflaşmalara göre örgütlenmek yapaydır. Bir örnekle yetinmek istiyorum. 74 yıllık sosyalizm pratiğini olumlayan, yanlışlıklarını tekrar üretmeye çalışan, Stalinist uygulamalara **toz kondurmamada** yarış içinde olan Çin yanlısı bir grupla, Arnavutluk yanlısı bir grup saflaşmanın birinci ayağını oluşturmaktadır. Bundan sonra ayrılıklarını devam ettirmeye çalışmaları yapaydır.

Ancak, bu süreç yeni başladığından dolayı çok da

dinamiktir. Gruplar ve bireyler kaygan bir zemin üzerindedir, her an bu saflaşmaya göre yer değişiklikleri olabilir. Fakat, yaşanan pratiği algılama, eski söylemleri aşma her çevre ve birey için aynı hızla gerçekleşmemekte. Ayrıca 12 Eylül askeri darbe sonrası tekrar toparlanıp politik arenaya girme takviminde de farklılıklar olduğundan, yaşanan pratiği bilince çıkarmada da kolektif yoksunluktan dolayı gecikmeler olmaktadır. Kanımca birinci ve ikinci yaklaşım eskiyi temsil ettiğinden, her geçen gün yeniyi temsil eden devrimci sosyalizmden yana olacaktır.

Devrimci Sosyalistlerin Durumu

Hedef, günümüzün ihtiyacı devrimci sosyalist kadroları ve öncü işçileri bünyesinde toparlayacak, günlük hayata müdahale edecek, geleceğin sömürüsüz ve sınıfsız toplumuna yürüyüşün öncülüğünü yapacak, toplumsal devrim programına sahip bir Devrimci İşçi Partisi kurmaktır. Bu partinin bileşenleri, üçüncü yaklaşımı oluşturan devrimci sosyalist çevrelerdir. Devrimci sosyalist çevreler geniş bir yelpazeye yayılmış durumdalar. Ayrıca, devrimci sosyalist projeyi savunan bağımsız sosyalist işçiler, kadrolar, aydınlar büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır.

Yelpazeyi oluşturan grup ve çevreler, hem kendi aralarında ve hem de kendi içlerinde farklı nüanslara sahipler. Eğer monolitik parti anlayışını aşmış isek, farklılıkların olması doğal olduğu kadar, kaçınılmazdır da. Önemli olan farklılıkları bir parti çatısı altında toplamaktır. İşte burada farklı yönelim ve anlayışlar ortaya çıkmakta.

Bu yönelimlerden biri Kurtuluş dergisi tarafından ortaya atılan seçim partisi önerisidir. Seçim partisi önerisini yapan arkadaşlar, esas olarak parti değil, grupların toplamından oluşan konfederasyon tipi bir öneri yapıyorlar. Bugünkü bölünmüşlüğe teslim oluyorlar. Bu anlamda öneri birliğe hizmet etmediği gibi, devrimci program üzerinde yükselecek partinin oluşturulmasının önünü de kapatıyor. Devrimci sosyalistlerin isteği ve ihtiyacı parti yaratmaktır. Devrimci sosyalistlerin içine girdiği sürecin arkasında kalan bir öneridir bu.

Tartışılan bir başka konu da, birliği kapsayacak partinin öncü parti olamayacağı yaklaşımıdır. Gerekçe de, oluşacak programsal birliğin ideolojik birliği içermeyeceği, ideolojik birliğin ancak uzun mücadeleler sonunda oluşacağı tezidir. Bir kere, öncü parti fikrini kaynaşmış ideolojik birlik fikrine vardırırsanız, büyük hatalar yaparsınız. Çünkü kaynaşmış ideolojik birlik, monolitik yapıya denk düşer. Öncü parti, mücadelenin her aşamasında sınıfsız ve sömürüsüz bir dünya perspektifinden kopmamalı ve o günün mücadele ihtiyacını Marksist düşünce süzgecinden geçirerek öncü tutum almalıdır. Yoksa mücadele ihtiyacından koparılmış teorik belirlemeler yığını değildir. Öncü parti inşa etmek zamanlamaya bağlanamaz. Partinin mücadeleye başladığı andan, işlevi bittiği ana kadar geçen süre içinde, gelişen mücadele ihtiyacına göre kendini her yenileyişi bir günlük ve inşa sürecidir. Farkına varılmadan devrimci kaygılarla dile getirilmiş olsa dahi, bu anlayış devrimci sosyalistlerin geniş birliğinin önüne çıkan gereksiz engeldir.

Devrimci sosyalist kesim içinden başka bir gelişme de, benim de içinde bulunduğum Devrimci İşçi Partisi (DİP) çağrı kurulu adıyla gelişen inisiyatiftir. DİP Çağrı Kurulu, 1991 yılı Aralık ayında biraraya gelen farklı kökenden devrimcilerin bir dizi tartışmalı toplantı sonunda geliştirdikleri kuruldur. Kendimize herhangi bir tüzel kişilik atfetmiyoruz ve kendimizi oluşumu sonuçlanmış bir kurum olarak görmüyoruz. Bu anlamda yaptığımız, yapacağımız çalışmalar ve sarfedeceğimiz çabalar bir Devrimci İşçi Partisi'nin oluşturulmasına dair önerilerdir. Kimse bu çabamızı bir dayatma, zorlama ve bitirilmiş bir süreç olarak algılamasın. Bunun altını özellikle çizmek istiyorum. Henüz işin başındayız. Devrimci İşçi Partisi'nin bileşenleri olarak gördüğümüz, parti, grup, çevre ve tekil bireylerle görüşmelerimizi, ilişkilerimizi son kertesine kadar sürdüreceğiz. Birlikte bir partinin kotarılması asıl amacımızdır. Ancak, bir Devrimci İşçi Partisinin oluşturulması ertelenemez bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyaçtan kaynaklanan zorunlu bir görev olduğu inancındayız. Partileşme konusunda ise kesin kararlıyız. Bütün çalışmalarımızı partiye gidişi hızlandırdığı ölçüde anlamlı buluyoruz. Bu kararlılığımızın bir dayatmadan değil, günümüzün ihtiyacından kaynaklandığı kanısındayız.

Amacımız, yukarıda belirlemeye çalıştığım saflaşmanın üçüncü ayağını oluşturan devrimci sosyalist çevreleri kapsayan partinin yaratılmasıdır. 18 Nisan 1992 ve 9 Mayıs 1992 tarihlerinde bu çevrelerden bir kısmının katıldığı toplantılar yapıldı. Görüşmelerimiz parti, çevre, grup ve tekil bireyleri kapsayacak şekilde devam ediyor. Liberal bir yönelim içinde olmamakla beraber, saflaşmanın halen netleşmediği parti ve çevrelerle de görüşmelerimizi sürdüreceğiz. Katı Stalinist yoruma sahip çevreler, düşündüğümüz partileşme çabasına zaten olumsuz bakıyorlar. Bunlar dışında, bu kesimden böyle bir partileşmeye olumlu bakanlar varsa atlanılmasının yanlış olacağı kanısındayım. Kısacası, devrimci sosyalistlerin partileşme çabasının bir ucu liberal yönelim içindeki çevrelere, diğer ucu projeye olumlu bakan, ilişkilenmek isteyen Stalinist çevrelere açık olmalıdır. Sosyalistlerin saflaşma konusunda di-

namik bir süreç yaşadığını yukarıda belirttiğimiz. Dinamik olan bu sürecin içini doldurmak, saflaşmanın sağlıklı oluşmasına hizmet eder.

Böylesine geniş yelpazeyle bir parti çatısı altında birliği sağlamak, politika üretmenin ve sınıf mücadelesini sürdürmenin renkliliği açısından anlamlı olacağı kanısındayım. Yeni politik kültür de ancak böyle yaratılır. Yoksa herkes kendisine bir misyon biçerek, kuru devrimcilik edebiyatıyla yarışa girer ve eski tarz politika yapma alışkanlığını sürdürürse, sık sık vurgulanan "yeni politik kültür yaratma çabası" da eski tarza yenik düşer. Yeni politik kültür yaratmak isteyenler, eğer samimi iseler eski alışkanlığı, grupçuluğu, eski tarz politika yapmayı masaya yatırmaları gerekir. Eskiyi aşanın geleceği olacağı, devrimci tutumun da bu olduğu kanısındayım. Ancak, grupculuk anlayışı bazı sarsıntılar geçirmesine rağmen hala devam ediyor.

Birlik konusunda, uzun süreden beri böyle düşünmeme rağmen, sosyalist kamuoyundaki gelişmeler bu düşüncemi "doğrulamadı". Bugün de doğruluğuna inandığım halde "yanılan" ben oldum. O zaman, projelerin ortaklaştırılmasında kolaylık sağlayacak grupsal yapıların bir an önce bir araya gelmesinin, aynıların aynı yerde, ayrıların ayrı yerde kümelenip, gecikmeden sınıf mücadelesi içine girmenin daha hayırlı olacağı noktasına, yukarıdaki düşüncemi de koruyarak geldim. Oysa, herkes sosyalist demokrasiden, parti içi çoğulculuktan dem vurur ama iş gelip kapıya dayandığında, yani günlük mücadeleye tercüme edilme noktasına geldiği anda yan çizilir.

Görüştüğümüz çevrelerin bir bölümünden, (DİP) projesine darlık içerdiği konusunda eleştiriler almaktayız. Bu eleştirinin tartışmasına girmeden şunu söylemek istiyorum. DİP Çağrı Kurulu'nun, bugünkü bileşenleriyle yaptığımız tartışmalar sonunda, oluşturduğu ilkeler metnini sosyalist kamuoyuna sunarken, sunuş yazısını şu cümle ile bitiriyorduk: "Eksik ve yetersiz olabilecekleri peşinen kabul edilecek bu ilkeleri tartışıp geliştirmek ve tartışma süreci sonunda oluşacak ilkelerin kavgasını verecek bir devrimci Marksist partinin kurulabilmesi için hep birlikte mücadele etmek gerekir." Ayrıca, Çağrı Kurulu'nun broşür olarak yayımladığı Devrimci İşçi Partisi için çağrı metni de şu cümlelerle sona eriyor: "Bu çağrı, sadece bir başlangıçtır. Parti girişimi esas gücünü bu noktadan itibaren sağlanacak ortaklıklardan kazanacaktır. Önümüzdeki dönemi, bütün ırmakların ve derelerin birleştiği bir büyük nehrin yatağında, geleceğin devriminin yığınağının yapıldığı dönem haline getirmek... Çağrımız budur."

DİP Çağrı Kurulu'nun bu tutumu ve yukarıda çalışmalarımızın amacını özetlediğim bölüm dikkate alındığında, darlık eleştirisinin anlamsızlığı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Amacımız devrimci sosyalist kişi ve çevrelerle birlikte Devrimci İşçi Partisi'ni kurmaktır.

5.7.1992

DİP PROJESİNİN ANLAMI

Erhan ÜNSAL

Öncelikle şu üçlü saflaşma konusunda birkaç söz söyleyerek başlamak istiyorum. Son yıllarda Dünya Sosyalist Hareketi'nin içine düştüğü bunalım sonucunda gerek Dünya Sosyalizminin bütününde gerekse özel olarak Türkiye Sol Hareketi'nde üç yönlü bir saflaşma ortaya çıkmıştır. Artık eskiden olduğu gibi "iki çizgi" değil, üç çizgi mücadelesi sözkonusudur. Ama bununla birlike genel olarak yaşanan bu sürecin bittiği de söylenemez. Bu saflaşma, altüst oluş ve yeniden yapılanma sürmektedir. Ve her geçen gün daha da kesin çizgilerle birbirinden ayrışarak.

Dünya Sosyalist Hareketi'ni, buna bağlı olarak da Türkiye Sol'unu etkileyen ya da sarsan bu üç yönlü saflaşma nedir? Büyük çoğunluğun üzerinde anlaşma sağladığı gibi genel olarak sosyalizm, son yıllarda büyük bir bunalım yaşamaktadır. Bu bunalımdan, önce özellikle Doğu Avrupa ülkeleri daha sonra da Sovyetler Birliği nasibini almıştır. Dünya Sosyalist Hareketinin Sovyetler merkezli Doğu Avrupa kesiminde son yıllarda geleneksel sosyalizme karşı büyük bir direnç yaşandı ve sonucunda da, en son Sovyetler Birliği'nde olmak üzere bu ülkelerin hemen hepsinde varolan rejimler yıkıldı. İşte bu yeni dünya konjonktürünün Sosyalizm tarafında bu defa yepyeni bir başka durum ortaya çıktı. Ya geleneksel bürokratik sosyalizmin enkazı temizlenerek yerine doğru dürüst bir sosyalizm inşa edilecek ya da bütünüyle bu sistemden vazgeçilerek kapitalizme savrulunacaktı. Başka da bir yol yoktu. İşte hareketteki bu üçlü saflaşma bu bağlamda ortaya çıkmıştır. Bu üçlü saflaşma temeli üzerinde de üç farklı yönelim meydana gelmiştir.

Bunlardan birincisi; 80 yıllık sosyalizm pratiğinin artık tıkandığını kabul etmeyen, bu nesnel gerçeğe karşı direnen, hâlâ geçmişte ısrar eden tutucu geleneksel yönelimdir.

İkincisi; Sosyalizmin sorunlarını ve günümüzde yaşanan gelişmeleri "Sosyalizmin bitmesi" şeklinde algılayan, sosyalist ideoloji ve devrimden vazgeçen, mesnetlik tarihini köklü toplumsal ve siyasal dönüşümlerin belirlemiş olduğu gerçeğini reddeden ve sosyalizmin yerine kapitalizmi yeniden ikame etmeyi öneren yeni reformist ve kapitalizme iltihakçı yönelimdir.

Üçüncü yönelim ise, bir yandan muhafazakârlık diğer yandan kapitalizme entegre olma arayışları ile kuşatılmış bulunan ve her iki cephede de "döğüşmek" zorunda olan devrimci sosyalizmdir. Bu yönelim 80 yıllık sosyalizm pratiğinin "gaflet" ve hatalarını ve bunun acı sonuçlarını kabul etmekle birlikte, sosyalizm ve devrimden vazgeçmeden, 80 yıllık bu deneyden dersler çıkararak doğru dürüst bir sosyalizm inşasını savunmalıdır.

Devrimci Marksizmin dışındaki anlayış ve yönelimlerin işleri son derece kolaydır. Çünkü onların geliştürecekleri ve değiştürecekleri pek birşey yoktur. Her ikisinin de programları ve örgütsel yapıları bellidir. Biri tutuculukta inatla ısrar etmektedir. Diğeri berbat kapitalizmin batağına yuvarlanmıştır. Kapitalizm, yüzyıllardır insanlığa sefalet ve zulümden gayrı ne verebilmiştir? Üzerinde yaşadağımız dünyayı bile tükenme noktasına getirmiştir. Ama bunların her ikisinin de gelecekleri yoktur.

Devrimci Sosyalizmin ise işi zordur. Henüz programı tam belli değildir. "Nasıl bir sosyalizm?" sorusuna tam ve kesin bir yanıt vermiş değildir. İşte bunlar onun en önemli zaafıdır. Ama gelecek devrimci sosyalizmindir. Bu da onun en büyük avantajıdır. Kapitalizm kokmuştur. Gelecekte yığınlar mutlaka sosyalizmin yanında ve içinde yer alacaklardır.

İşte bugün bizim yapmaya çalıştığımız şey, yani eskiyi reddeden birleşik devrimci bir Marksist parti yaratma mücadelesi, tam da bu noktada yerli yerine oturmaktadır. Başka bir ifadeyle eğer biz bugün uğraştığımız Devrimci İşçi Partisi (DİP) projemizi buradaki yerine iyi oturtabilirsek ancak o zaman büyük bir anlam ve önem kazanacaktır.

Artık devrimci bir partinin kuruluş sürecinin başlatılmasının bir ihtiyaç ve bir zorunluluk haline geldiği, bugünkü durumun devamının belirsizliğin ve örgütsel dağınıklığın devamı olduğu, bu duruma ise ülkemizin içinde yaşadığı koşulların tahammülünün olmadığı, öte yandan birleşik bir partinin yaratılmasını isteyen gerek tek tek sosyalistler, gerekse gruplar açısından ve bir bütün olarak işçi sınıfı ve emekçi halk açısından mevcut statükonun hiçbir cekiciliğinin kalmamış olmasından hareket ederek bizler, bundan altı ay kadar önce böyle bir süreci başlattık ve Devrimci İşçi Partisi (DİP) projesiyle bugüne geldik.

İşçi sınıfı ve emekçi halkın örgütsüz muhalefetini politik, örgütlü ve etkili bir hale getirmek en başta

sosyalistlerin görevi olmalıdır. Bu toplumsal muhalefetin, maddi bir kuvvet haline gelebilmesinin biricik koşulu örgütlü ve partili olmasıdır. O halde bugün birleşik devrimci bir parti yaratmanın gereğini, ülkemiz koşulları ve işçi sınıfı açısından bir kere daha vurgulamakta yarar görüyor ve ekliyorum, işte Devrimci İşçi Partisi (DİP) kuruluş süreci bu bakımdan çok büyük bir anlam ve önem kazanmaktadır.

Tam bu noktada benim defalarca ve ısrarla üzerinde durduğum çok önemli bir konu vardır ki; bu işin başarısı biraz da buna bağlıdır. Eğer bizler soruna ülkemiz gerçekleri, işçi sınıfımızın çıkarları ve ihtiyaçları açısından değil de kendi kişisel durumumuz ya da kendi grupsal çıkarlarımız açısından yaklaşırsak ve bunu da karşılıklı özveriden kaçınmak suretiyle ısrarla sürdürüsek hiçbir zaman birleşik devrimci bir işçi partisinin yaratılması fiilen mümkün olmayacaktır. Bu durum ise öncelikle sosyalistler açısından tam bir kaos yaratacaktır. Çünkü hiçbir grup bugünkü koşullarda tek başına değil başarı kazanmak, kendi varlığını dahi koruyamayacaktır. Bu nedenle Devrimci İşçi Partisi (DİP) projemizin ana temasını bu anlamda gruplar veya sektler mülahazalarının dışında değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum.

Bu iş, ayrılıklarımızın bilinci ile ama onları öne çıkarmama koşulu ile ortak tek bir devrimci İşçi Partisine yürüme iradesi ortaya konularak başlatılmış ve Çağrı Kurulu böyle oluşturulmuştur. Yaşadığımız sürecin ve içinde yeraldığımız bu projenin kesinlikle gruplar ve sektler arası bir birleşme ve hesaplaşma alanı olmadığını ve olmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu projeye gruplar üstü bir tavırla tekil kişiler katılmış, temel ilkeler etrafında birarava gelinmiş ve ortak bir parti kurma iradesi beyan edilmiştir. Devrimci İşçi Partisi projesi sadece ve sadece böyle kavranmalıdır.

İkincisi ise hembugün ülkemizin içinde bulunduğu kritik siyasal koşullar nedeniyle, hem de sosyalisitler arası ayrışma sürecinin artık tüketilmesi gerektiği ve birleşme sürecinin başlamış olması nedeniyle sosyalistlerin birlik ve partileşmesinin yegane şekli ve ifadesi olan Devrimci İşçi Partisi (DİP) projesinin daha da geliştirilmesi ve somutlaştırılması gerektiğini düşünüyorum. Bunun için hemen tüzük ve program çalışmalarına başlayarak, kısa bir süre sonra Çağrı Kurulu olmaktan çıkıp Parti Girişim Kurulu olmalıyız. Esasen bunu hemen tüm sosyalistler, özellikle yerel bölgelerdeki devrimciler ve onların ilişkide bulundukları sosyalist kamuoyu büyük bir istek ve özlemle beklemektedir. Çünkü insanlar artık döne döne aynı şeyleri tartışmak yerine iş yapmak istiyor. Birlikte ve örgütlü bir şekilde mücadele etmek istiyor. Türkiye'de etkili bir devrimci güç haline gelmek istiyor. Bizim bu projemizden ve bunun sonucunda insanların büyük beklentileri olduğu düşüncesi ve sorumluluğu ile hareket etmeliyiz. Ülkemizin işçi sınıfı, emekçi halkı açısından da ihtiyaç budur. Birlik ve örgütlenme talebinin daha çok işçi sınıfı ve emekçi halka daha yakın ve hatta onların bizzat içinde bulunan yerel bölgelerdeki devrimcilerden gelmesi bu bakımdan çok anlamlıdır.

Sonuç olarak ve özetle DİP projesinden ne anladığımı altını çizerek bir kez daha vurgulamayı yararlı görüyor, başaracağımıza kesinlikle inanıyor, bağımsız olsun ya da olmasın bütün devrimci arkadaşlarımı DİP projesine katılmaya, yeni olan böyle zor bir işi birlikte yapmaya çağırıyorum.

Devrimci İşçi Partisi (DİP) projesi, dünya sosyalist hareketinin 80 yıllık deneyiminden, Türkiye Solu'nun ise 30 yıllık mirasından akıllı dersler çıkararak ilerleyen, geçmişi yeniden üretmeyen, Türkiye sosyalistlerinin mümkün olan en geniş birliğini savunan, işçi sınıfının bağrında gelişip güçlenmeyi hedefleyen, devrim yapmak azmindeki herkese açık olan, ama gruplararası pazarlıklara, şu veya bu şekilde yapılan çeşitli hesaplara, eski grup yapılarının ya da sektlerin varlıklarını koruyarak birleşmelerine kesinlikle kapalı olan, kokuşmuş kapitalizmin yerine sosyalist alternatifler öneren gerçek devrimci Marksist bir parti projesi olmalıdır.

4 Temmuz 1992

NASIL BİR BİRLİK?

Nevzat KULAOĞLU

12 Eylül darbesinden sonra, özellikle 1984 yıllarında sosyalistlerin birlik istemleri gündeme gelmeye başlamıştır. Bu birlik istekleri güçlerin heba oluşundan, yılgınlıktan, bazı devrimci güçlerin burjuvazinin güvenli sahillerine geçmiş olmalarından ileri geliyordu. Birlik isteği bütün sıcaklığı ile ortada duruyor, fakat hayat bulacak damarlarını bir türlü bulamıyordu. Birlik, birbirine benzeyen grup, çevre ve partilerin eklemlenmesi ile, güç birlikleri oluşturmakla çözülemiyordu. Sovyetler Birliği'nin ve Doğu Avrupa ülkelerinin bürokratik yapılarının birer birer çökmesiyle, kartondan şatolar gibi yıkılmasıyla, sosyalistlerin birlik olanakları daha karmaşık ve içinden çıkılamaz bir duruma girmiştir. Bürokratik, geleneksel ve monolitik yapılar birer birer çöktükçe, arkasında birçok enkaz bırakmış olmaları yetmiyormuş gibi, devrimci Marksistler de bu olumsuzluklardan kendilerine düşen paylarını almışlardır.

Viranelerin yasçısı baykuşlar gibi, bu yıkıntıların ve enkazların altından "yeni Marksist söylemler"le en çabuk çıkan ve toparlanan reformcular olmuştur. Burjuvazinin destek ve inayetleriyle "yeni Sosyalizm, glasnost, perestroyka" lafızlarıyla reformculuk prim toplamış, dünya çapında bir rüzgar estirmeyi başarabilmiştir. Geleneksel, monolitik yapılar, varlık nedenlerini reformculukla özdeş görmeye başlamışlar, sözümona reformculuk eleştirisi yaparken, kendi varoluşlarının da güvencesini reformculukta görmüşlerdir. Geldiğimiz bu noktada, reformculukla ideolojik hesaplaşmaya girmemiz, çok geniş bir alanı kapsayan devrimci Marksizmin yolunu açacak, sosyalizmin ezilen emekçi kesimlerin gönlünde umut olmasını sağlayacak ve sosyalizmin tekrar itibar kazanmasının yolunu açacaktır.

Sosyalistlerin birliği, bütün bu alt üst oluşlardan sonra yeni bir mecraya girmiş, devrimci Marksizmin örgütsel ve programatik araçlarının bulunması güncel bir sorun haline gelmiştir. BTDK (Birlik Tartışmaları Düzenleme Kurulu)nun başlatmış olduğu teorik ve programatik tartışmalarla, Marksizmin önemli teorik sorunlarına ışık tutabilecek görüşler, eğilimler ortaya çıkmış ve bu süreç bir ayrışmayla sonuçlanmıştır. Programının eksenine toplumsal devrimi koyanlar DSB (Devrimci Sosyalist Blok)'u, programlarına toplumsal devrim anlayışı yerine "milli mutabakatları ve sınıflar arası uzlaşmaları" ikame eden sosyalistler SBP (Sosyalist Birlik Partisi)'ni oluşturmuşlardır.

SBP bir örgütsel imkanı yakalayarak partileşmiş, TBKP- TSİP ve Sosyalist Birlik çevresinden bazı devrimcileri bünyesinde toplayabilmiş olmasına rağmen tartışma kulübü görünümünde dahi olamamış, uzunca bir süre program oluşturamamıştır. Marksist program oluşturma çabalarına girildiğinde de suni olan birlik bozulmuş ve TBKP çevresinden önemli bazı unsurlar bu ortamı terk etmek zorunda kalmışlardır. SBP sosyalist kamuoyunda da pek itibar görmemiş, "demeçler partisi" görünümünü henüz değiştirememiştir. Kendi içinde bir çalkantı, harmanlanma ve yeniden teorik bir zemine oturma iyiniyetli çabaları sürdürdükleri gözlenmekte ve izlenmektedir. DSB (Devrimci Sosyalist Blok)'a gelince, teorik tartışmalarla, devrimci Marksizmin bugün programatik olarak gelmiş olduğu teorik zemini yakalamış olmasına rağmen, örgütsel reformculuk, parti geleneğinden gelmemiş Marksistlerin varlığı, grup hesaplarının ayrıntılarında boğulma sonucu, ortaya bir örgüt çıkaramamış, partileşme sürecine girememiştir. Ortak bir yayın çıkarabilme çabası bile sonuçlanmamış, ütopyadan öteye geçememiştir. Gruplar, çevreler, siyasi yapılanmalar kendi örgütsel yapıları, iç hesaplaşmaları ve kendi disiplinleri ile bu platforma taşındıkları için büyük bir zaaf içine düşmüşler, sonuçta devrimci Marksist kaygılarla biraraya gelme çabası çözümsüzlükle bitmiştir. Devrimci Marksistlerin partileşmeleri, bir program etrafında toplanmaları, salt grupların birbirleriyle eklemlenmeleriyle olmayacak kendi içlerinde bir harmanlanma ve çalkantılanmalarının sonucu, sosyalist bireyler olarak, yeni bir örgüt arama çabalarıyla birlikte olacaktır.

Bugün devrimci bir parti kurmak isteyen devrimci Marksistler içtenlikle bir araya gelip, bir program oluşturmak istedikleri takdirde, DSB sürecinde ortaya çıkan görüşlerden ve teorik tartışmalardan hareketle, alternatif bir Marksist program oluşturacak birikime sahipdirler. Bugünün sorunu fazlasıyla ayrıntılı tartışmalara girerek yeniden bölünmeler, bölünmeler yaratmak değildir. Öncelikle devrimci Marksistlerin, geçmiş teorik birikimleri temelinde yeni bir sosyalist kültür oluşturmaları gerekmektedir. Farklı eğilimlerdeki Marksistler, bir araya gelmesini ve farklılıklarına rağmen yeni bir **marksist parti** yaratma becerisini gösterebilmelidirler.

Marksizmin itibar kazanması, canlanması ve kitlelerle bağlar kurması öncelikle iradi bir olay de-

gildir. Kapitalizmin bunalımının derinleşmesi ve keskinleşmesi sonucunda gelecek olan toplumsal bir dalgadır. Böylesi bir toplumsal dalganın çok uzak olmayan bir süreçte dünya ve ülke çapında geleceğinden kuşkumuz hiç olmamalıdır. Bu objektif bir olgudur ve bunun ip uçları şimdiden ufukta belirmektedir.

Böyle bir toplumsal dalga geldiğinde, bu toplumsal dalgayı karşılayacak bir Marksist partiye ihtiyaç vardır. İradeci olma rolü burada gündeme gelmektedir. Taban inisiyatifine ve denetimine dayanan, parti içi demokrasiyi ve sosyalist demokrasiyi içselleştirebilmiş, birleşik bir Marksist hareket bu toplumsal dalgayı kucaklayabilir. Devrimci Marksistlere düşen görev, böyle bir toplumsal harekete hazırlanacak, Marksist/Leninist bir partiyi yaratmaktır. Bu partinin insanlara boş umutlar aşılamaya, eski alışkanlıkları tekrarlamaya, boş ajitasyonlara, kolay parlamanterist başarılar peşinde koşmaya hiç ihtiyacı yoktur. Olaya uzun vadeli bakmak ve sabırlı olmak zorundayız. Kısa dönemli yapay başarıların nasıl sonuçlar verdiğini hep birlikte gördük, tekrarlandığında da göreceğiz. Uzun vadeli gibi görülen politikaların, yıllar sonra patlak verdiğini, Marksizmi insanların umudu olmaktan çıkarttığını ve gerçek Marksizmi kararttığını hep birlikte gördük. Bu nedenle soğukkanlı olmalı, yapacaklarımızdan emin olarak, ağır ağır ilerlemeliyiz. Bu soğukkanlı ve emin olmamız, partiyi kurma konusundaki iradi tavrımıza gölge düşürmemeli, partinin, Marksizmin devasa sorunlarını çözme konusundaki tartışma süreçlerinin özgürce işlemesine bağlıdır. Yukarıda açıklamaya çalıştıklarımın ışığında şöyle bir toparlamaya gidilebilir.

1. Bugünün gereksinimi, çoğulcu bir sosyalist kültürün amaçlanması ve bu temelde bir Marksist hareket, giderek devrimci Marksist bir parti yaratmaktır. Bu parti, gelecekteki dünya ve ülke çapındaki toplumsal yükselişe öncülük etmeyi, kolay başarılar peşinde koşmadan, bugünden işçi sınıfının öncü kesimlerine güven vermeyi, onları kendi saflarına kazanmayı ve üretim ve hizmet sektörü birimlerinde örgütlenmeyi amaçlamalıdır.

2. Böyle bir parti oluşturmakta, atılacak ilk adım, BTDK'da yapıldığı gibi teorik tartışmaların ön plana alınması olmamalıdır. Devrimci bir parti için, onun programı ve ona katılacakların ortak yönelimi için, yeterli teorik birikim oluşmuştur. Bunun dışında, devasa teorik sorunlar, uzun vadelidir, kısa zamanda çözülmesi mümkün değildir. Çoğulculuğu içselleştirmiş bir devrimci partinin iç teorik hayatında, çoğulcu bir yönelimle bunlar zaten ele alınacaktır. Öncelik, teorik sorunların hepsini birden çözmek değil, asgari bir teorik birikim temelinde biraraya gelmek ve partiyi oluşturmaktır. Partinin gelişimi içerisinde, yoğun ideolojik iç tartışmalarla bu sorunlarda bir ilerleme kaydetmektir. Farklı fikirlerin parti içinde tartışmasının yapılması fikrinin bölünme etkeni olarak görülmesi hatalıdır. Gerçekten yeni bir sosyalist demokrasi ortamı oluşturulursa, bu tartışmalar partiye hayat verecektir. Gelişmenin önü açılacaktır.

3. Bugün, gelecekteki toplumsal yükselişe hazırlanan bir partinin asgari teorik temeli ne olmalıdır?

a) Sözde değil fiiliyatta, işleyişte Stalinizme karşı olmak. (Bugün halen birçok samimi Marksist Stalinizmden kurtulabilmiş değildir, onları dışlayan bir yönelim hatalı olur.)

b) Reformculuğa, kapitalist yolculuğa karşı olmak, proletarya iktidarında ve devrimci bir Marksizmde ısrarlı olmak.

c) Devrimci çoğulculuk, parti içinde kanatlar oluşturabilmek ve partinin olanaklarından eşit olarak yararlanabilmek, parti içi demokrasiyi tüm açıklığı ile uygulamak.

d) Marksizm dışındaki toplumsal dinamiklere açık olma, ulusal sorunda, ekoloji sorununda, kadın sorununda, kültür sorununda inisiyatifin gerçek sahipleri tarafından yürütülmesine parti içinde ve dışında açık olma ve bu konularda tekelci anlayışları terk etme gibi bir zenginleşmenin temel öğelerini kendine esas almak olmalıdır.

e) Kürt sorununu salt bir kültürel özerklik sorununa indirgeyen reformcu anlayışlara yönelmeden ve Fırat'ın öbür yakasına gönül bağı köprüsü uzatarak, aslında Misak-ı Milli sınırlarını savunmaktan başka bir anlam taşımayan Kemalist ideolojinin etkisinden kurtulamamış anlayışlara kapılmadan, ana hatlarda devrimci bir program üzerinde anlaşmamaları için hiçbir gerekçe haklı gösterilemez.

4. Bugün sosyalistlerin birliği yönünde başlatılan DİP (Devrimci İşçi Partisi) girişimi, Stalinist bir yönelimle bölünmeye ve tekkeciliğe ya da reformist bir yönelimle düzen içi konumlara ve bölünmeye veya uvriyerist bir anlayışla saf proleter arama çizgisine düşmeden gerçekliği kavrar ve bu beceriyi gösterebilirse, bu Türkiye ve dünya Marksizminin önemli kazancı olacaktır. Böyle bir girişimin başarısı gruplar dışında kalmış Marksistlerin inisiyatif göstermesiyle mümkün olacaktır. Bugüne kadar yapılan bütün birlik girişimleri, grupların iç hesapları yüzünden yanlış yollara sürüklenmiştir. DSB (Devrimci Sosyalist Blok) girişimi de aynı şekilde grup hesaplarının hantallığında boğulmuş ve başarısız olmuştur.

Geçmiş birlik süreçlerinden dersler çıkartarak yönelimimizi belirlemeli, eski hataları tekrarlamamalıyız. Eskiden örgütlülük Marksizmle özdeş görülüyordu. Bugün bütün örgütlerin kan kay-

bına uğradığı ve bir örgütsel çürüme yaşadığı somut bir gerçekliktir. Marksist bilinci uyanık ve diri tutmak biraz da varolan grupların dışında kalmayı becerebilmekle mümkün olabilmektedir ki, bütün grupların tümünün ezici çoğunluğundan fazla örgüt dışında kalan Marksistler vardır. DİP girişimi örgüt dışı kalmış Marksistleri tabii ki grupları da dışlamaksızın bu oluşumun içine çekebilmeyi becermek ve bir çekim merkezi yaratmak zorundadır. Gruplara da çağrı yapmalı, bunda ısrarlı olmalı, fakat tek tek bu girişimin içine katılmalıdırlar.

6. Somut pratik içinde yapılması gereken DİP girişimini tüm ülke sathına yaymak, projeyi mahallelerde, semtlerde, işyerlerinde, demokratik kitle örgütlerinde tartıştırmak, taban inisiyatifini ön gören bir süreci mutlaka yaşatmaktır. Bunun nasıl olacağının yolunu, kanallarını oluşturmaktır. Parti fikrinin ciddiyetine yaraşır bir çalışma tarzını benimsemeli, parti fikrinde kararlı olduğunu her vurgusunda hissettirmelidir.

5.7.1992

DSB'DEN ÇAĞRI KURULU'NA

Sungur SAVRAN

Uluslararası politikanın bütün verilerinin değişmekte olduğu, dünyanın ve özellikle Türkiye'nin içinde yer aldığı bölgenin büyük çalkantılara, savaşlara, iç savaşlara, sınır değişikliklerine gebe olduğu bir istikrarsızlık döneminin başındayız. Dünya ve Türkiye durumun en yakıcı sorunlarından biri şu: Emperyalizmin, milliyetçiliğin ve dinsel hareketlerin başını alıp yürüdüğü bu dönemde, yakın geleceğe damgasını vuracak odaklar arasında, Marksist bir program temelinde örgütlenmiş bir işçi sınıfı hareketi bulunacak mı? Türkiye'de işçi kitlelerinin politik gündemini tek başına burjuva partileri mi belirleyecek, yoksa önümüzdeki dönemin büyük çalkantılarına devrimci bir perspektifle alternatif sunulabilecek bir Marksist parti, iş işten geçmeden yaratılabilecek mi?

Devrimci İşçi Partisi için Çağrı Kurulu'nun bugün bütün Marksistlere yaptığı davet böyle bir devrimci partiyi oluşturmaya yönelik. Ama bu çağrı boşlukta yapılmıyor. Her oluşumun bir tarihi, bir geçmişi vardır. Bugünkü Devrimci İşçi Partisi (DİP) çağrısının da, hitap ettiği alan ve hedefleri bakımından bir geçmişi var: **Devrimci Sosyalist Blok** deneyimi. Bu deneyimin eleştirel bir değerlendirilişi, olumlu yanlarının yanısıra eksik ve hatalarının saptanması, her Marksist eleştiri ve özeleştiri faaliyetinde olduğu gibi, başka şeylerin yanısıra, bugünkü görevlere nasıl yaklaşmamız gerektiği konusunda dersler çıkarmak bakımından yararlı, hatta gereklidir.

BTDK Üzerine Birkaç Söz

Devrimci Sosyalist Blok (DSB) üzerine bir değerlendirmeye girişirken, DSB girişiminin içinden çıktığı BTDK (ya da sosyalist kamuoyunda kullanılan öteki adlarıyla "Birlik Tartışmaları" veya "Kuruçeşme" konusuna mutlaka değinmek gerekiyor. Bunun DSB'yi doğru anlamak bakımından olduğu kadar, yanlış anlamamak bakımından da bir ihtiyaç olduğu vurgulanmalı. Çünkü DSB deneyimini yalnızca olumsuzlukları ve hataları ile değerlendirmek isteyen birçok çevre, basit bir yönteme başvuruyor: **BTDK ile DSB'yi özdeşleştirmek.** Bunun yarattığı kolaylık şudur: BTDK'nın özelliklerine işaret ederek DSB'yi eleştirmek. Örneğin, devrimci bir birliğe giden yolun mutlaka ortak pratik mücadele deneyimini de içermesi gerektiği yargısıyla, DSB'nin eksik bir sürece dayandığını ileri sürebilirsiniz. Çünkü BTDK'nın pratik faliyete yönelik bir boyutu gerçekten de yoktur. (Bence, BTDK'nın karakteri ve niteliği dolayısıyla bu doğrudur da. Ama burada bunu ve BTDK'nın başka boyutlarını tartışmaya girecek yerim yok.) Oysa, DSB'nin bütün kuruluş belgelerinde ortak pratik mücadele, birliğe giden yoldaki faaliyetin üç ayağından biri olarak savunulur. Üstelik çok kısa ömrü sırasında, DSB için Güçbirliği, Körfez Savaşı ve bir greve destek konusunda ortak politik müdahale için adımlar da atmıştır. Burada BTDK'nın bir özelliğinin nasıl DSB'nin aleyhine bir kanıt olarak kullanılabildiğinin canlı bir örneğini görüyoruz.

DSB ile ilgili sağlıklı bir değerlendirme yapabilmenin birinci koşulu şunu kavramaktır: DSB kuşkusuz BTDK içinden süzülüp gelmiş bir projedir ama, gerek bileşimi, gerek çalışma tarzı, gerekse hedefleri bakımından BTDK'dan tümüyle farklı bir nitelik taşır. **Bileşimi** açısından: BTDK, reformistleri ve yeni tip sol liberalleri kapsadığı halde, DSB esas olarak devrimci Marksist bir teorik ve programatik zeminde buluşanları ya da o yönde hareket edenleri içermiştir. **Çalışma tarzı** açısından: BTDK, salt teorik düzeyde programatik-politik bir tartışmanın düzenlendiği bir mekan niteliği taşırken, DSB, faaliyetini üç ayak üzerinde kurmayı hedeflemiştir: Türkiye için somut bir devrimci programın oluşturulması, ortak pratik mücadele ve devrimci bir işçi partisinin propagandası. Nihayet, bütün bu farklılıkları belirleyen **hedefler** açısından: BTDK, solda birliğin olanaklarını **araştırmanın** geniş ve dağınık bir platformu iken, DSB, yalnızca belirli temel programatik ilkelerde anlaşmış devrimci sosyalistlerin birlikte bir parti inşa etme **iradesini** temsil ediyordu. (Bu iradenin DSB'ye katılmış görünen bütün unsurlarca paylaşılıp paylaşılmadığı ayrı. Ona birazdan döneceğim.) Bu son noktayı şöyle de ifade etmek mümkün: En azından bazılarımız için, BTDK, birleşik bir devrimci Marksist partiye gidişin asıl sürecine ulaşabilmek için geçilmesi gereken bir ara evreydi, önemi bununla sınırlıydı.

DSB'nin Görkemi ve Sefaleti

DSB projesinin büyük önemi şundan kaynaklanıyordu: bir altüst oluş ve istikrarsızlık dönneminin eşiğinde. Türkiye sosyalist hareketinin bir çeyrek yüzyıllık mücadeleler ve tartışmalar tarihinin olumluluklarının eleştirel biçimde devralınmasına dayanan bir temelde birleşik bir devrimci Marksist partinin kurulmasına doğru bir ileri adım atmış olması. Bu adım, gerek Marksist hareketin işçi sınıfı hareketiyle buluşması, gerekse işçi sınıfının devrimci önderlik bunalımının aşılması bakımından kesinlikler değil ama büyük potansiyeller içeriyordu. Ne var ki, DSB'yi oluşturan bileşenlerin bir bölümü bu tarihsel görevi yerine getirecek uzak görüşlülüğü ve politik basireti gösteremediler; devrimci partiye gidişin daha ilk adımını atarken DSB'nin ayakları birbirine dolaştı, kısa yürüyüşü sona erdi. Bugün bu önemli tarihsel görevin yerine getirilemeyişinin arkasındaki etkenleri kavramak, göreve yeniden ve farklı yöntemlerle çözüm aryabilmek açısından elzemdir. Böyle karmaşık bir süreçte elbette birçok etken rol oynar. Sürecin hiçbir unsuru şu ya da bu aşamada hatadan muaf olmamıştır. Ben burada yalnızca süreçte belirleyici olan etkenlere değineceğim.

1. Projenin tıkanıklığa uğramasında temel etken, tarihsel misyonunu doldurmuş geçmiş örgütsel kabuklarını direnişi olmuştur. 70'li yıllarda sosyalizm mücadelesinde gerek teorik, gerekse pratik bakımdan belirli bir öneme sahip örgütsel yapıların bir bölümü, değişen koşullarda görevin daha üst birliklere yükselmek olduğunu çeşitli nedenlerle (sekt ruh hali, geçmişe bağlılık duygusu, kariyerizm, politik ufuk darlığı vb.) kavrayamamışlardır. Buradan geleceğe ilişkin olarak çıkarılması gereken ders açıktır: daha üst bir devrimci Marksist birliğe yönelen bütün örgütsel yapılarla yoğun işbirliği, bu tür bir birliğin önüne engel olarak dikilen yapıları kendi dar dünyalarıyla başbaşa bırakma kararlılığı.

2. Bu sekter direniş, DSB'yi oluşturan öteki unsurların doğru bir politika benimsemesi sayesinde aşılabilirdi. DSB tarihinin (ayrıntılarına yer darlığı nedeniyle burada girilemeyecek olan) belirli dönüm noktaları, bunun mümkün olduğunu ama DSB unsurlarının çoğunluğunun bu imkanı kullanma basiret ya da cesaretini gösteremediğini kanıtlar. Bu sorunun ardında, "devrimci solun anlamlı bir çoğunluğu"nu erişme adı altında niteliği niceliğe, gelecek geçmişe, programatik ve politik berraklığı beklemeciliğe feda eden bir yaklaşım vardı. Bu "bekle gör" politikası var olan kazanımların da uçup gitmesinden başka hiçbir sonuç vermedi. "Anlamlı bir çoğunluk" arayışı, DSB bileşenlerinin toplumun "anlamsız bir azınlığı" olarak kalmasına yol açtı. Buradan bugün için çıkarılması gereken ders açıktır: kararsız grup ve bireylere karşı en ufak bir sekterlik göstermemekle birlikte, onların sürecinin olgunlaşmasını beklemeksizin yürümek. Çünkü bu sürecin olgunlaşması da bir bakıma yeni bir odağın inşasından geçer. Onlar, ancak yürüyen ve kendini inşa eden bir odağı inandırıcı bulacaklardır.

3. Solun saflarındaki değişim, Sovyet ve Doğu Avrupa çöküşleri sonucunda ivme kazanan yeniden-yapılanma ve yeniden-kümelenme, doğrusal değil karmaşık bir süreç olarak gelişiyor. DSB'nin ayağına dolaşan bir başka problem de, DSB içinde yer alan unsurların bazılarında bürokratik bir anlayıştan devrimci Marksist bir anlayışa doğru yönelişin bazı Gorbaçovcu ya da sol liberal eğilimlerle içiçe geçmiş olmasıydı. Gelişme elbette yeni dönemde de ari biçimler almayacaktır. Ama geçmişin bu yönünden çıkarılacak ders, bu tür eğilimlerle daha başlangıçtan açık ve yapıcı bir tartışmaya girmek olmalıdır.

4. Bu son noktayla yakından ilgili bir başka etken de, 1989'un yarattığı demoralizasyonun DSB'nin içine kadar sızması olmuştur. Bu demoralizasyonun bir tek panzehiri vardır: açık bir tartışma temelinde de olsa, politik olarak yürümek. "Durup tartışalım" önerileri, gerçek hayattan kopuk tartışmaların yararsızlığı dolayısıyla, her geçen gün yeni kadroların demoralizasyona kurban verilmesinden başka sonuç yaratmaz.

5. DSB'nin yürüyememesinde son belirleyici etken, önüne yeterince somut hedefler koyamaması, takvimini yeterince açık seçik belirleyememesi olmuştur. Elbette, bazen ileri sürülenin aksine, DSB projesi, gerek BTDK'ya sunulan son bildiride, gerekse DSB için Güçbirliği toplantısı için yapılan çağrıda, önüne açıkça bir devrimci işçi partisi hedefini koyuyordu, ama bu hedef, DSB bileşenlerinin çoğunluğu böyle düşündüğü halde, bir açık parti olarak ifade edilmemişti. Daha da önemlisi, böyle bir partinin hangi vadede somutluk kazanacağı yönünde hiçbir açıklık yoktu. Üstelik zaman ilerledikçe, partinin öncesine her aşamada yeni bir ön evre dikiliyordu. Bundan günümüzde çıkarılacak dersler çok açık olmalı.

DSB'nin Mirası

Bugün Türkiye işçi sınıfının ihtiyacı olan devrimci bir partiyi oluşturmak için pratik olarak mücadele etmek isteyenler için DSB'nin geride bıraktığı mirasın en önemli yönü bu dersler. Bu dersler ise sentetik biçimde şöyle ifade edilebilir: yeni, birleşik bir devrimci Marksist odak yaratmanın yolu, böyle bir odağı inşa etme kararlılığının pratikte kanıtlanmasından geçer. Böyle bir partinin gerekliliğini savunan bütün grup ve bireyler, kararsızlık ya da sekterlik dolayısıyla parti iradesinin önünde engel

olanların ancak böyle bir partinin yaratılmasının gerçekçi bir proje olduğunun kanıtlanmasıyla ikna olabileceklerini kavramak zorundadırlar. Bilinçli varlığın belirlediği yolundaki maddeci kural sosyalistler için de geçerlidir! İkna, ancak pratikte inandırıcılıkla mümkün olur.

Bu pratik adımı atmak için kararlı bir girişim: işte DİP Çağrı Kurulu'nun bugün, en başta DSB bileşenleri olmak üzere bütün devrimci sosyalistlere yöneltiği çağrı budur. Bu çağrıyı yaparken, Çağrı Kurulu DSB'den paha biçilmez iki şeyi miras almıştır. Birincisi, DSB'nin geniş sosyalistler kitlesi nezdinde meşru bir fikir haline getirdiği, birleşik bir devrimci Marksist partinin yaratılması projesi. İkincisi, BTDK ya ortak imzayla sunulan ve daha sonra DSB'nin düşünsel ve programatik harcını oluşturacak olan bildirilerde yer alan programatik zemin. Çağrı Kurulu, bütün devrimci sosyalistleri, bu değerli mirası paylaşarak, ama DSB'nin hatalarını aşarak birlikte devrimci bir işçi partisine doğru yürümeye çağırıyor.

Nail Satlıgan'la DİP ÜZERİNE SÖYLEŞİ

DİP girişimi karşısındaki konumun nedir?

Ben, yıllardan beri, açık bir sosyalist partinin hemen kurulması gerektiğini savunuyorum. "Hemen" derken aslında, şu iki temel özelliğin sağlanmasına elverecek en kısa zamanda, demek istiyorum:

1. Parti, ilk kurulduğu anda anlamlı bir nicel büyüklüğe ulaşmış olmalıdır. İçinde bulunduğumuz koşullarda son derece dar bir çıkışın kanımca hiçbir başarı şansı yoktur. Dahası başarısızlığa mahkûm bir çıkış, açık parti kurma fikrine kalıcı ve uzun dönemli zararlar da verebilir. 2. Bu parti, yalnızca demokratik hak ve özgürlükleri değil, kapitalizme alternatif bir düzen olarak sosyalizmi de açıkça savunmalıdır. İçinde bulunduğumuz dünya konjonktüründe, sosyalizmi savunma zorunluğu bir başka zorunluğu da beraberinde getiriyor. Parti, savunduğu sosyalizmin, şimdiye kadar kendini sosyalist olarak adlandıran ve son yıllarda çöken rejimlerden tamamen farklı olduğunu söyleyebilmelidir. Bunu yapmazsa, geniş emekçi kitlelerini sosyalist bir program temeli üzerinde burjuva siyasetinden koparma hedefine ulaşması kesinkes olanaksızdır. Bu açıdan DİP girişimine baktığımda kendi payıma şunları söyleyebiliyorum: Birinci olarak, DİP, bir sosyalist partinin en kısa zamanda, yani "devrimci sosyalist blok" ya da "güç birliği" gibi birtakım ön aşamalardan geçilmeden kurulmasını savunuyor. Öte yandan bu günkü niceliğinin yetersiz olduğunu kabul ediyor; başka sosyalist çevrelere açılmaya çalışıyor. İkinci olarak, DİP, hem sosyalizmi savunmayı hem de bu sosyalizmin, çöken sahte sosyalizmlerden farklılığını vurgulamayı mümkün kılan bir programatik platform oluşturmuş durumda. DİP'in bu iki özelliği, benim kendimi bir DİP destekçisi olarak nitelendirmeme yetiyor.

"Bir DİP sempatizanı" olduğunu söylediğin Mülkiyeliler Birliği toplantısındaki bazı sözlerin DİP'teki arkadaşlar tarafından yadırgandı. Bunları biraz daha açmak ister misin?

Seve seve. Türkiye'de Marksistlerin önemli bir bölümünün klasik Stalinci politikalardan kopuşu 1971 ile başlar. Bu dönemin öncüleri, TİP'ten, TKP'den, MDD hareketinin sağ kanadından koparak, 1960'ların ikinci yarısında Latin Amerika'da devrimci uç solun yaptığına benzer işler yaptılar. Nitekim Türkiye'nin has Stalincileri bu eylemleri birer provokasyon saydılar. Gel gelelim burada Türkiye'nin bir özgüllüğü vardı. Bu öncüler, "şehit" olduklarında ve böylece hepimiz için birer simge mertebesine yükseldiklerinde elbette birer Stalinci değillerdi; ama hemen hepsi Stalin'i bir karşı devrimci olarak değil, Marksizmin bir klasiği gibi görüyordu. Bunun Türkiye'de Marksizmin gelişim tarihine özgü nedenleri var. Trotskiyci hareketin zayıflığının yanı sıra başlıca sebep, bence, Hruşcev'un "Stalinsizleştirme" kampanyasını Türkiye'ye taşıması gereken "şube"nin, yani TKP'nin bir mülteciler kliği olması, içerideki TKP kadrolarının ise, Stalin'i Marks, Engels ve Lenin'in yanına yerleştiren bir yayım faaliyetini yürütmeleriydi. Bu durum, Türkiye'deki sosyalistlerin önemli bir bölümünde hâlâ etkisini gösteren psikolojik bir duyarlılık yaratmıştır ve genişlemeyi gözeten bir parti kurma girişiminin bu duyarlılığı mutlaka hesaba katması gerekir. Benim, Mülkiyelilerdeki toplantıda, Ertuğrul Kürkçü'nün söylediklerinin yabana atılmaması gerektiğini vurgularken, dikkat çekmek istediğim nokta buydu. Bundan, kurulacak partinin Stalincileri de kapsaması gerektiği ya da parti programının Stalinciliğe de yer verecek bir içerikle hazırlanması gerektiği sonucu kesinlikle çıkarılmamalı. Tersine ben, Kurtuluş'u tam da, Stalincilerle birleşebilmek için, ortak bir sosyalizm anlayışında buluşmaktan vazgeçmeye hazır tutumundan dolayı öteden beri açıkça eleştiriyorum. Bildiğim kadarıyla Ertuğrul'un da böyle bir görüşü yok. Nitekim Mülkiyeliler'deki panelde o da, Kurtuluş'u, DİP'ten farklı olarak, aşırı geniş bir yaklaşımla "seçim partisi" kurmaya kalkıştıkları için eleştirdi.

Bu söylediklerimin pratikteki karşılığına gelince... İlk elde söylem, retorik, formüller, hatta kelimeler düzeyinde bazı duyarlılıkların dikkate alınmasında yarar olabilir. Örneğin, kurulacak partiyi "devrimci Marksist" diye tanımlamaktan vazgeçilmesi yerinde olabilir. On yıllardır bu niteleme dünya çapında Trotskiycilerin neredeyse tekelinde kaldı. Şimdi, DİP içinde yer alan, ama aynı zamanda Türkiye'nin en seçkin Trotskiycilerinden biri olan bir arkadaş, "devrimci Marksist" nitelemesinin kendileri dışında daha bir sürü çevreyi de kapsadığını ne kadar

belirtirse belirtsin daha birkaç yıl öncesine dek Trotskiyciliği düşman sayan arkadaşların bir bölümü bu sözde Trotskiyci bir jargonun keskin kokusunu sezerse buna ne kızmalı, ne de şaşmalıyız.

Bir başka örnek enternasyonalizm konusudur. Enternasyonalizm elbette vazgeçilmez bir ilkedir. Sorun, bunun formüle edilişinde. Türkiye solunun mevcut siyasal psikolojik yapısı karşısında hangi öğenin ya da öğelerin öne çıkarılacağında düğümleniyor. Söz gelimi, sosyalizmin tek ülkede kurulamayacağı ile sosyalizmin kuruluşunun ancak dünya çapında tamamlanabileceği, birbiriyle hiç mi hiç çelişmeyen iki önermedir. Ama bunlardan birincisi Türkiye solunun çoğunluğuna daha itici gelir; ikincisi ise, uzun boylu mukavemet görmez. İkincisini tercih ettiğimizde hem programatik ve teorik müktesebatımızdan taviz vermiş olmayız, hem de, daraltıcı olmayan bir parti inşa çalışmasının gereklerine uygun davranmış oluruz.

Şu anda parti inşasının önündeki en büyük engel ne?

BTDK ve DSB sürecinde en büyük engel, Kurtuluş'un devrimci bir sosyalist partinin legal olarak kurulamayacağı görüşünde olmasıydı. Bu seferki engel, ne yazık ki yine Kurtuluş'tan kaynaklanıyor. Yazık, çünkü Kurtuluş, kurulmasına çalışılan parti için bence vazgeçilmez bir bileşen. DİP içindeki arkadaşların büyük çoğunluğunun, belki de tamamının benimsediği özgürlükçü, demokratik, çok partili, öz yönetimli bir sosyalizm anlayışına en yakın örgütlü çevre olan Kurtuluş, bu anti-bürokratik ve anti-Stalinci öğelerde o kadar ısrarlı ki, bunları savunmayanlarla ortak bir sosyalist programatik temel çevresinde bir araya gelemeyeceğini ilan ediyor. Kurtuluş, bu haklı temelden hareketle olmadık bir noktaya varıyor: Stalincilerle birlikte parti kurmaktan vazgeçeceğine sosyalist bir programatik temelden vazgeçiyor. "Seçim partisi" önerisinin ardında yatan gerekçe bu. Oysa kapitalizme karşı sosyalizmi açıkça savunmayan, dahası bu sosyalizmin Stalincilikten bambaşka bir şey olduğunu açıkça belirtmeyen bir partinin, içinde bulunduğumuz koşullarda parti kurmakla ulaşılmak istenen amaçların hiçbirini gerçekleştirmesine olanak yoktur. Kaldı ki Kurtuluş'un seçim partisi" çağrısının muhatabı olan Enver Hoxhacı çevreler de, legal bir partinin ancak anti-emperyalist, anti-faşist, anti-şoven bir parti olabileceğini, asla bir işçi sınıfı partisi olamayacağını özenle vurguluyorlar. Bu anlayışla, olsa olsa, 12 Mart ile 12 Eylül arasının sosyalizmden kopuk anti-faşizminde cisimlenen kısır döngü tekrar edilmiş olur: sınıfın burjuva siyasetinin kapalı av alanından kurtarılmasına hizmet edilmiş olmaz.

Türkiye'deki Enver Hoxhacı çevrelerin geçmişine bakalım. Bunlar önce anti-Maocuydular, sonra Maocu ve Çinci oldular, sonra "üç dünya" teorisi yüzünden Çin'den kopup arı Maoculuğa sarıldılar, sonra Maoculuğun da oportünist özünü keşfedip Arnavutluğu sosyalizmin ideal ve tek modeli olarak görmeye başladılar. Arnavutluk rejiminin tıpkı Doğu Avrupa'daki benzerleri gibi emperyalizmin dış müdahalesinden çok içsel nedenlerle yıkılacağı gün gibi aşikâr hale geldikten çok sonra dahi panellerde, Arnavut "sosyalizm"ini savunmak için "uluslararası tugaylar" saflarında savaşmaktan söz edebiliyorlardı. Sonunda Arnavutluk'taki bürokratik diktatörlük, bizim Enver Hoxhacıların o sıralarda hala bağlılık arz ettiği Ramiz Alia önderliğinin nezaret ettiği bir süreç içinde burjuva diktatörlüğüne dönüştü. İmdi, bütün bu zikzakların sonunda bu siyasal basiret örneğini göstermiş bir hareketin derin bir iç bunalıma sürüklenmesi, umarım ki Türkiye gibi, bağnaz sadakatlerin prim yaptığı bir siyasal kültür ikliminde bile kaçınılmazdır. Bu durumda, bu hareketleri oluşturan arkadaşlarımıza yapılması gereken yardım, onlara, oldukları haliyle kucak açıp "seçim partisi"ne çağırmak değil, ideolojik mücadele yoluyla, içinde bulundukları çıkmazdan sıyrılmalarına katkıda bulunmak olmalıdır.

DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ'NİN İNŞAI ÜZERİNE

Şadi OZANSÜ

Bir yarım (12 Mart) ve bir tam (12 Eylül) askeri diktatörlük rejimi yaşamış Türkiye'nin son otuz yıllık sınıf mücadeleleri ve sosyalist örgütlenme tarihi şu gerçeği neredeyse tartışılmaz bir biçimde ortaya koyuyor: 71-73 yıllarıyla 80-83 yılları arasındaki beş yıllık zaman dilimini bir kenara bırakırsak geriye kalan koskoca yirmibeş yıllık süre zarfında devrimci bir sınıf partisinin inşasının yollarını açık mücadelenin kanallarını kullanmayarak geçirmiş olanlar, yani açık bir partileşme faaliyetini gündemlerine alamayanlar -ve ne yazık ki bu kesim sosyalist hareketin kadrolarının neredeyse çoğunluğunu oluşturdu- tarihsel olarak bugünkü durumdan kendi çapları nispetinde **sorumludurlar**. Çünkü sosyalist hareketin bugün bulunduğu veya kapsadığı alanın darlığının nedeni teorik/ideolojik zaafiyetinden değil, esas olarak örgütsel yetersizliğinden kaynaklanıyor. Türkiye sosyalist hareketinin reformizm illetine yakalanmış kesimleri program ve eylem düzeyinde Leninist parti inşasının ne derece uzağına düştülerse, kendilerine 'radikal' etiketinin yapıştırılmasından yıllardır pek memnun gözüken kesimleri de sınıfta kalmaktan başı dönmüş öğrencilere benziyorlar.

Leninist inşa ve Onun Türkiye'de Konjonktürel Somutlanışı

Leninizmi veya daha dar anlamda Leninist parti inşaını şabit bir model gibi görenler bugünkü Türkiye'de ' işe başlarken öncelikle RSDİP örgütlenmesine öngelen devrimci işçi gruplarını aramakla (!) yola koyuluyorlar. Doğal olarak karşılarında yüzyıl başı Rusyasının Bolşevik ya da Menşevik hizbine katılmak için neredeyse kuyruğa girmiş öncü işçilerini bulamayınca da "benim şu kadar işçim var" diye caka satan sosyalist (!) taşeronlarla örgütsel inşa pazarlığına giriveriyorlar. Ve tabii taşeron 'malını' ucuza kapattırmak istemediği veya 'piyasasını' yükseltmek istediği için de bu 'Leninist' birleşme çabaları hep fos çıkıyor. Oysa bir konunun kesin ayırdında olmak gerek. Bugün Türkiye'de yılların örgütsel deneyimini taşıyarak günümüze ulaşmış bir komünist işçi kuşağı olmadığı gibi, böyle gruplar da yoktur. Komünist işçilerin sayısı da birkaç düzineyi ya geçer ya geçmez. Komünist/sosyalist işçilere gelince, bunların önemli bir bölümünün de belli bir işyerinde çalışıyor olmakla birlikte işçi olmayan sosyalistlerden bir farkları yoktur. Bunların çok küçük bir azınlığı aynı zamanda işçi önderleridir. Oysa bugünkü Türkiye'de son yılların büyük işçi eylemlerinin de kanıtladığı gibi sayısız doğal işçi önderi vardır. Bu doğal işçi önderlerinin, kendi köşelerine sıkışmış veya bir grubun SHP veya benzeri partilerin belediye imkanları aracılığıyla çeşitli işyerlerinde çalışma fırsatını yakalamış 'komünist' işçilerinden çok daha avantajlı konumları vardır. Geniş işçi kitlesini harekete geçirme imkanına sahiptirler. Bu kitleyle ilişkileri çok daha organiktir. İşte Leninist bir işçi partisinin inşaında vazgeçilmez bir öneme sahip bu insanları yakalamaktır söz konusu olan. Ama bu insanlar programı ve faaliyeti bir sır gibi duran illegal örgütlenmelere bulaşmayacaklardır, bulaşmıyorlar. Her mücadelelerinde kendilerine ihanet eden SHP, DSP veya RP gibi burjuva partilerinde yer almayı sürdüreceklerdir. Bu insanları sosyalist bir mücadeleye çekebilmenin yolu da **açık bir faaliyet sürdüren ve berrak bir programa sahip** bir devrimci partinin kuruluşundan geçiyor.

Önce Program Sonra Örgüt

Az sayıda devrimcinin biraraya gelerek işçi sınıfına yönelik Marksist bir program yaratmaları Leninist bir örgüt inşa etmenin ilk adımı olmak zorundadır. Ancak böyle bir programın yönlendireceği eylemli bir faaliyet bu Leninist örgütün Leninist bir işçi partisine evrilmesine imkan sunar. Ve işte ancak o zaman doğal işçi önderlerinin bu parti inşa sürecine katılmaları ve giderek bu iktidar programı aracılığıyla partili mücadele içinde sınanarak gerçek anlamda Marksistleşmeleri mümkün olur. İktidar programlı kolektif parti faaliyeti içinde pişmemiş iş-

çilerin Marksistleşmesi mümkün değildir. Bu yüzden de bugün Türkiye'de komünist işçi sayısının çok az olduğunu ileri sürerken aslında bir küçümseme yapmış olmadığımı sanıyorum. Nitekim bugün Türkiye'de Leninist bir işçi partisinin mevcut olmadığı kendini öyle sanan bir takım partiler dışında- her kesçe kabul görürken örgütlenmeyi bekleyen sayısız komünist işçinin bulunduğunu ileri sürebilmek açık bir çelişki olmaz mı?

Kuruluş/İnşa Diyalektiği

Legal bir inşa süreciyle illegal bir inşa süreci arasında öz itibariyle hiçbir fark yoktur. Söz konusu olan yine adım adım bir inşaadır. Yine iğneyle kuyu kazmaktır. Tek fark arada iğneden daha güçlü kazma aletlerini de devreye sokabilme şansını yakalamadır. Legal partinin resmi kuruluşu aslında sadece bir başlangıçtır. İlk adımdır. Bu kuruluşla birlikte hiçbir şey tamamlanmış olmayacaktır. Sadece bir inşa süreci başlatılmış olacaktır. Dolayısıyla başlangıçta sosyolojik anlamda bir işçi partisi yaratılmış olunmayacaktır. Yani üye bileşiminin çoğunluğunu işçiler oluşturmayacaktır. İşçiler, eğer partinin programlı mücadelesi sınıfın mücadelesini etkileme yollarını yakalıyorsa ona katılacaklar ve giderek bu devrimci partiyi kendi sınıflarının partisi, Leninist bir işçi partisi haline dönüştüreceklerdir. Bu anlamda parti inşaının kestirme bir yolu yoktur. Bazı 'radikal' söylemler sınıfın anlamlı (!) bir azınlığını kazanmamış bir yapının, kendini, adına yakışır (!) bir açık parti olarak ilân etmesinin anlamsız (!) olacağı vurgusunu yapıyorlar. Peki, kendilerini illegal parti olarak ilan ettiklerinde bu sorun aşılmış mı oluyor? O zaman sınıfın anlamlı bir azınlığını kazanamamış illegal partiler de ilanlarını geciktirsinler. İllegaliteye tanınan bu imtiyaz niye?

İllegalite Fetişizminden İllegalite Mazoşizmine

Bir devrimci partinin illegalitesi -ki mutlaka olmak zorundadır, en 'gelişkin' burjuva demokrasisi koşullarında bile dikkatle korunmalıdır- sınıfsal içeriğinden bağımsız olarak düşünülemez. Yani **illegalite sınıfsal olmak zorundadır.** Aksi halde bir ayrıcalıklı zümrenin korunmasına varılır. Sorun kendinden menkul bir "önderliğin" korunması değildir. Zaten en gelişkin tekniklerle bile böyle bir "önderlik" korunamaz. Unutulmamalı ki, en şiddetli baskı dönemlerinde bile yeraltına inme kararı alan bir partinin gerçekte çok küçük bir bölümü bunu başaracaktır. Ama işçi sınıfıyla ve onun kitlesiyle çok ciddi bağlar kurmuş bir parti ancak bunu sistemli olarak başarabilir. İllegalite bu açıdan düşünülmediğinde kuru gürültü olarak kalmaya mahkumdur.

Öte yandan Türkiye sosyalist hareketi yıllardır burjuvazi tarafından kasten illegaliteye itilmektedir. Burjuvazinin bu bilinçli tavrına karşı bugün çubuğu bilinçli olarak aksi istikamette bükmek gerekiyor. Bundan korkmamak gerek. Sosyalistlerin kendi küçük dünyalarında oynamaları artık mazoşizm noktına varmış durumda. Buna son verilmelidir'

DİP Çağrı Kurulu'nun Hedefi Ne Olmalıdır?

DİP Çağrı Kurulu, partinin kuruluşuna kadar geçecek süre zarfında devrimci Marksizm ve onun yakınındaki bütün grup, çevre ve sosyalist bireylerle programlı bir devrimci birliğin bütün yollarını arayacaktır. Bu birlik arayışları son noktasına kadar zorlanmadan kuruluşa gidilmeyecektir. Bu yolda bazı parti girişimleriyle projelerin birleştirilmesi imkanları da araştırılacaktır. Anlaşamayacağımız ya da anlaşmamamız gereken tek bir konu vardır: Programına işçi sınıfının iktidarı veya en azından **bir iktidar formülasyonunu** koymayan hiçbir projeyle birarada olamayız. Sosyalist hareketin en geniş birliğini sağlama ve bu yoldan sınıfla daha kolay kucaklaşma hevesiyle (ve bunu bir gruplar koalisyonu kurmaya çalışarak) yürünmek istendiğinde ortaya bir parti çıkmayacaktır. İktidarı ancak kendi programlarının kazanabileceğine, dolayısıyla birleşik bir partinin ellerinden bu imtiyazı almasına tahammül edemeyen grupların zaten böyle bir partiye soyunmalarının ne anlamı olabilir ki? Kurulması düşünülen partinin iktidara yürümesinden korkan gruplar aslında ellerindeki oyuncağın alınmasından korkan çocuklar gibidir. Cesaretleri yoktur, kendilerine güvenleri yoktur, programlarına inanmamaktadırlar. Dahası belki de programlarının açık bir partinin programının gerisinde kalacağından kuşku duyuyorlardır.

DİP Çağrı Kurulu, bu konu aşıldığı takdirde, yıkılan bürokratik rejimlerin hiçbir eleştiri süzgecinden geçirilmeksizin yeniden canlandırılmasını arzulayanlarla liberalizme savrulmuş olanlar dışında herkesle birleşik bir projede anlaşma zeminini aramayı sürdürecektir. Devrimci bir programla işçi sınıfına ulaşabilmenin aktarma kayışı vazifesini görecek sosyalist kadroların birlikteliğini sağlayabilmek amacıyla programatik belgelerde karşılıklı olarak çeşitli değişiklikler de pekala gündeme gelebilir. Buna da hazırlıklı olmak gerekir.

Çeşitli Parti Projelerine Nasıl Yaklaşılmalı?

Yukarıda kabaca ifade ettiğimiz gerekçeler nedeniyle seçim partisi veya blok partisi önerilerin ne yazık ki üzerinde tartışılabilir ciddi modeller olarak alamıyoruz. "İşçi-Emekçi Partisi" modelinin temel eksikliği ise, tüm iyi niyetine rağmen, bütün grupları biraraya getirebilme hayalini taşımasından dolayı iktidar perspektifini kaçırmasında yatıyor. "Aslında devrimi ancak ben yapanım" diyen gruplara verilmek istenen bu taviz her türlü partileşmenin önünde engeldir. Öneriyi yapan arkadaşlar bunu görmek zorundalar. Sınıfsız ve sömürüsüz bir dünya için antikapitalist ve demokratik taleplerle yürüyecek bir parti bile çok iyi bilinen ajitasyon-propaganda örgütlenme faaliyetini sürdürmek zorundadır. Hadi ajitasyonu ortak program temelinde yürüttük diyelim, ama parti faaliyetine çekilen işçilerin Marksistleştirilmesi sistemli bir iç propaganda faaliyetini gerektirir. Böyle bir parti kendi propaganda aygıtını da herhalde kurmak zorundadır. Aksi halde her grup kendi "sosyalizminin" propagandasını yapar, bu da, parti faaliyetini daha başından dinamitler. Partinin, bu kör döğüşü alanında hiçbir işçi için cazibesi kalmaz.

Devrimci Halk Partisi ya da HEP'te örgütlenme konusunu gündeme alan arkadaşlara gelince. Bu önerinin dahi seçim partisi/blok partisi önerisinden daha ciddi olduğunu düşünüyorum. Hiç olmazsa çözümsüzlükten kurtulma yolunda atılması düşünülen bir adımdır. Ama bu bir parti değil, cephe önerisidir. Kimse de böyle bir cepheye karşı olmaz, tersine destekler.

Öte yandan bu arkadaşların DİP projesine ilişkin bir eleştirilerini burada hemen yanıtlamak istiyorum. Arkadaşlar, "bugüne kadar Türk solu Kürt ulusal hareketine sürekli aynı çatı altında birlikte örgütlenmeyi önerdi. Şimdi aynı öneri Kürt hareketinden gelince neden karşı çıkılıyor?" diyor. Ne dün ne bugün DİP Çağrı Kurulu'nun bileşenlerinden birini oluşturan Sosyalizm grubu çevresinde biraraya gelmiş Sosyalistler birlikte örgütlenmeyi savunmadılar. Kürt hareketi birlikte örgütlenme yanılsamasından kurtulmuş olduğu için bugünkü konumuna gelebilmiştir. Kaldı ki, birlikte örgütlenme Türk sosyalist hareketinin toparlanması için bir çözüm de değildir. Türk ulusunun şovenist eğilimleriyle savaşmak ilk olarak Türk Marksistlerinin sorumluluğudur. Türk işçi sınıfının etkisi altına girdiği ırkçı eğilimlere karşı mücadele Türk devrimci Marksistlerinin görevidir. Bu anlamda ortak örgüt her iki alanı da zayıflatır. Ama ortak örgütlenmeye gitmemek ortak mücadeleyi kesinlikle engellemez. Ve ortak örgütlenmeyi bir üst örgütlenmede, yani bir devrimci Enternasyonal'de aramak da bir zorunluluktur. İşte DİP Çağrı Kurulu'nun ortak Enternasyonal örgütlenmedeki ısrarı da bundan kaynaklanıyor. Farklı ulus proletaryalarının kendi ulusal partileriyle aynı örgütte biraraya gelmeleridir çünkü gerçek enternasyonalizm. DİP Çağrı Kurulu dünya Marksist hareketinin tohumları yüzelli yıl önce **Komünist Manifesto**'da atılmış bulunan bu devrimci geleneğine yeniden dönmeyi ve bir devrimci kitle Enternasyonal'ini yaratmayı önüne bundan koyuyor. Arkadaşlar, ne yazık ki dünya sosyalizmi hala kurulmadığı için Türk ulusu da Kürt ulusu da hala vardır. Buna göre davranılmak zorundadır.

Zaman Meselesi

Kuşkusuz her birlik çabasının bir zamanlama sorunu vardır. Önümüzde artık çok uzun bir birlik arayışı dönemi bulunmuyor. Bugüne kadar zaten yeterince zaman kaybedildi. Ortada programa malzeme oluşturacak oldukça zengin bir hammadde birikmiş duruyor. Birlik çabaları yine de sonuçsuz kalırsa DİP Çağrı Kurulu artık yıllarla değil sadece aylarla ifade edilebilecek bir zaman sonunda Girişim Kurulu'nu ve Devrimci İşçi Partisi kuruluşunu ilan etmek zorundadır. Açık politik faaliyet döneminde ne kadar kitleselleşebilirsek, yarının farklı dönemlerine o kadar güvenle bakabiliriz.

HANGİ SEÇİM PARTİSİ?

Fehmi BAYRAKTAROĞLU

28 Haziran'da, Devrimci İşçi Partisi Çağrı Kurulu'nca, birlik sorunu üzerine tartışmak ve DİP önerisini sunmak üzere bir panel düzenlendi. Panelistler arasında diğer birlik önerilerinin sahipleri (seçim partisi, işçi emekçi partisi,...) de vardı. Düzenlemeyi yapan arkadaşlar, benim de panelist olarak katılmamı uygun görmüşler. Üç bölümlük bir konuşma hazırladım ve katıldım.

Önce başlangıçtaki panel bölümünde, ikinci olarak öğleden sonraki forum ve son olarak da bitimden önce panelistlere ayrılan son bölümde konuşabileceğimi hesaplayarak; DSB sürecinden bu yana da kitle önünde konuşmamış ve yazmamış olmamdan da kaynaklanarak, bu konuşmalarda söylemek istediklerimin tümünü özetle de olsa aktarmak istiyordum. Ama zaman yetmedi, iki kez konuşma imkanı bulduk, hazırladığım konuşmanın birinci bölümünü okumak zorunda kaldım. Panel içinde gelişen polemiklerin etkisiyle de, seçim partisi önerisine yönelik eleştirilerimi ve devrimci sosyalistlerin birliğine nasıl baktığımı anlatamadım.

Bu yazı, bu konulardan ilkini ele almaktadır. Panelin ilk bölümünde, yakın geçmişin bir özeleştirisi ile birlikte çeşitli öneri sahiplerinin, içinde olduğumuz zamanı ve zemini nasıl değerlendirdiklerini ele almış, bu bazda tartışmıştım. Ve kendi değerlendirmemi aktarmıştım. (Gerçi panelden uzunca bir haber yapan Özgür Gündem gazetesine bakılırsa; doğru yöntemlere dayalı tartışma pratiğinin sağlıklı işlememesinden **yakınmış**, daha önce "Kurtuluş" çevresinin bir seçim partisi önerisi olduğunu **hatırlatmış** ve -neden özellikle bu cümleyi tırnağa alarak doğrudan aktardıklarını keşfedebilmiş olamadığım- son beş yılda Sosyalizm tartışmasının devam ettiğini" **anlatmışım?** (ABÇ).

Şimdi ben, anlattıklarımın özünün bunlar olmadığını iyi biliyorum da, Özgür Gündem'in bu haberi hazırlayan çalışanının -muhtemelen konuşmaları kaydettikleri teypten de yararlanarak- gazete okurlarına aktardıklarını nasıl böyle özetlediğini bilemiyorum. Daha özenli çalışmalarını gerçekten dilerim.)

Bu önerinin sunuluşunun yapıldığı Kurtuluş Dergisi'nin 7. sayısının orta sayfalarındaki yazının başında bir hatırlatma var. Dört yıl önce yayımlanmış Yeni Öncü Dergisi 9. sayısında "seçim partisi" adı altında bir öneride bulunulduğu hatırlatılıyor ve diğer önerilere hangi temellerde karşı çıkıldığı yeniden kısaca tekrarlandıktan sonra, seçim partisi önerisi detaylandırılıyor. Ben şimdi, okura hatırlatılan bu yazı ile, bugün seçim partisi önerilirken yazılanlar arasında paralel temalar üzerinden yorumsuz bir karşılaştırmalı aktarma yapmak istiyorum. Elbette yorum ve değerlendirmemi sonunda söyleyeceğim:

Yeni Öncü 9. sayıda, o dönemde ortaya atılan birleşik parti önerilerinden birisi için deniyor ki

Bunlar sözde partinin emekçi karakterde olacağını öne sürüyorlar. Ama herkes biliyor ki, "emekçi" diye bir sınıf yoktur. Bu, olsa olsa değişik sınıflardan unsurları birleştiren bir toplam addır. Böyle bile olsa, kastedilen alt sınıflar ve zümreler ise ve bir parti temsil ettiği sınıfların iktidar aracı olacak ise, işçilerin partisi kurulamadığı halde nasıl oluyor da işçileri içerisinde barındıran bir "emekçiler partisi" kurulabiliyor?"

Biraz aşağıda:

"Böyle bir tanım biçimi tepeden tırnağa bir saçmalık manzumesidir. Üstelik bu parti kendi ayrı örgütlenmelerini korumaya devam eden varolan örgütlerin unsurlarını bünyesinde barındıracak ve yine bir parti olarak işleyebileceğini iddia edecek. Böyle bir parti anlayışı söz konusu olamaz ve sosyalist örgütlenmenin başına lüzumsuz bir dert sarmaktan başka bir anlama gelmez."

Şimdi Kurtuluş Dergisi 7. sayıdan okuyorum:

Bu partinin (yani önerilen seçim partisinin) programının ilerici olduğunu ortaya koyan unsurları içermesi elbetteki zorunluluktur. Tekelci kapitalizme karşı, sömürgeci ilişkilere son verilmesinden ve enternasyonalizmden yana olduğunu, cins ayrımcılığının karşısında ve **bir emekçi partisi olduğunu** ortaya koymak zorundadır. (ABÇ)

Yine aynı yazıda:

"... Bu zeminde (yani seçim partisinde) kendi programları ile yer alacak ve esas olarak bu programlar çerçevesinde propagandalarını geliştirecek olan örgütlerin varlığı işin bir diğer yanını oluşturmaktadır.

Sözkonusu partinin programı bu programlar karşısında elbette ki, içeriliyor olsa da bağlayıcı olmayacaktır."

Şimdi yine Yeni Öncü 9. sayıya dönüyorum:

"Eğer bir parti belli bir programla yığınların karşısında yer alacak ve kendi etrafında toplanılmasını talep edecek ise, kuşkusuz bu yapı katılanları tarafından ciddiye alınmak zorundadır. Bu açıdan partinin ortak bir davranış içerisinde programının ve or-

taya koyduğu taktiklerinin bütün unsurları tarafından, ister katılsınlar ister katılmasınlar, savunulması zorunluluktur. Bazılarına göre, örgüt disiplini yalnızca proletarya partisine mahsustur. Ama açık ki, bu parti de disiplini gerektirir ve hiç kimse iki tüzüğe birden bağlı kalarak davranamaz. Bu açıdan "sosyalist parti" önerisini yapanların görüşü daha tutarlıdır. Onlar, parti anlayışına daha uygun olan bir çerçeveyi savunmaktadırlar. Ortak bir program ve ortak bir disiplin etrafında birleşmek. Bu durumda elbette kabullenilemeyecek olan şeyler artmaktadır ama, kabullenilemez olanı kabullenilir kılmak için gerçeği eğip büzüp, bu bilimseldir diye ortaya sürmek daha büyük bir hastalığı doğurmaktadır."

Yorum değil, bir saptama yaparak devam etmek istiyorum. Dikkat edilsin, argümanlar aynı: "emekçi partisi", "çifte program", "çifte tüzük", "parti disiplini" Ama bu argümanlara yüklenen işlev ve bunların bizatihi kendilerinin anlamı, muhataplar değişince değişiyor.

Arkadaşlar şimdi de Kurtuluş dergisinin yine 7. sayısındaki Saim Koç arkadaşın yazısından bazı bölümler ile Yeni Öncü dergisindeki yazıyı karşılaştırmak istiyorum. Kurtuluş'ta deniyor ki: "... sosyalistlere demokratik programlı bu parti yani seçim partisi yetmeyecektir. Devrimci bir program etrafında birlik oluşturabilmenin bütün koşulları bir araya gelmişken neden bunun imkanları zorlanmasın?... Seçim partisi... Birlik için atılacak öncelikli adımdır. Bu zeminde devrimci birliği inşa etme imkanları vardır.

Şimdi de yine aynı kavramların ele alındığı Yeni Öncü'ye bakalım:

"... Elbette sosyalistler için de bir demokrasi mücadelesi sorunu vardır ve bu mücadele burjuva demokrasisinden başlayıp sosyalist demokrasiye kadar uzanır... Sosyalistlerin sürdürecekleri demokratik propaganda çerçevesi de sosyalizm ve devrim sorunundan ayrı bir biçimde ele alınamaz ve böyle ele alındığı takdirde de sosyalist parti hangi nedenlerle kurulamıyor ise, aynı nedenlerle "demokratik bir parti" de kurulamaz. Bütün bunları bırak bir biçimde kavrayabilmek için sosyalizm sorununa doğru bir yaklaşım ve bu çerçevede ortaya konulmuş bir programın olması gerekir. Birçoklarına sözde kolaylık yaratan demokrasi ve demokratlık kavramları saptırmaya başvurmadıkları müddetçe sandıkları kolaylıkları asla sağlamaz. Bu berraklık sağlanmadan yapılan bütün tartışmalar da gündemi saptırmaktan ve sosyalistlerin örgütlenme arzularını istismar etmekten öteye gitmez."

Aynı sayfadan bir alıntı daha: "... Seçimlere katılma ise bir başka alanı gündeme getirmektedir ve bu işi yasaların sağladığı olanaklardan en geniş bir biçimde yararlanarak yapabilmenin aracı yasalara uygun bir biçimde kurulmuş olan bir partidir. Ama böyle bir partinin programı en geri düzeyinde dahi sosyalistlerin taleplerini dile getiremez. "Son cümleye yeniden dikkat çekiyorum, arkadaşlar seçim partisinin programının sosyalistlerin taleplerini en geri düzeyinde dahi dile getiremeyeceğini söylüyorlar Yeni Öncü'de. Şimdi de Kurtuluş'a bakalım, bu konuda ne denilmiş: " Bu partinin programının ilerici olduğunu ortaya koyan unsurları içermesi elbetteki zorunluluktur... Bunlar soldaki hemen bütün çevreler tarafından benimsenen prensipler olduğundan dolayı üzerlerinde anlaşmak zor olmayacaktır. Her ne kadar bunlar katılan çevrelerin programları içerisinde asgari noktalar olarak yer alsalar da programlarının bütününü oluşturmaz."

Son cümleye yine dikkat, seçim partisinin programının unsurları, sosyalistlerinin programlarının asgari noktalarını oluşturuyor Kurtuluş'taki yazıya göre.

Arkadaşlar, şimdi bütün bu alıntılardan çıkan sonuçlar nelerdir?

Birincisi, yukarıda da vurguladığım gibi, tartışmada kullanılan kavramların içeriği, bu arkadaşlar tarafından kendi görüşlerini anlatmak için kullanılınca bir başka oluyor. Diğer görüşleri eleştirmek için kullanıldığında ise bir başka! Ayrıca alıntılar bu iki yazı ve aynı konudaki diğer yazılar karşılaştırılınca defalarca çoğaltılabilir.

İkinci sonuç, buraya kadar aktardıklarımdan anlaşılacağı gibi, Kurtuluş ne kadar seçim partisi önerisini 4 yıl önce ortaya attığını söylerse söylesin ve ikna ediciliğini böyle tarihlendirmek istesin, 4 yıl önce dile getirilen seçim partisi ile, şimdi savunulan seçim partisi aynı şey değildir, nitelik olarak aynı değildirler. Bu tutumun hiçbir ikna ediciliği yoktur, hatırlatılan tarih, arkadaşları yalanlamaktadır. İşte en açık cümlelerle son bir kanıt daha: Yeni Öncü seçim partisini tanımlıyor: "... Seçimlere katılabilmek amacıyla değişik çevreler arasında her çevrenin kendi programı etrafında kampanya sürdürmesine ve hiçbirinin diğerini yönetmesine olanak vermeyen sadece seçimlerde sosyalistlere yandaş oyların tek bir yerde toplanmasına olanak sağlayacak bir "parti" yapılanmasının yolu bulunabilir... Kuşkusuz bu partinin oyların tek bir yerde toplanmasından öteye sosyalistler açısından hiçbir anlamı olmaz ve yığınlara da bu böyle açıklıkla anlatılır." (ABÇ)

Şimdi de Kurtuluş Dergisi seçim partisini tanımlıyor: "... Seçim partisi, sosyalistlerin birlik oluşturabilmelerinin ilk koşulu olan en geniş ve sürekli bir eylem birliği zeminidir... Böyle bir parti bir kere seçimlere katıldı mı, artık kimse ondan vazgeçmeyecektir. Kaldı ki sırf seçimlerde kimi olanaklardan yararlanmak için bu kadar masraflı bir gi-

rişim kimseye de çekici gelmez.

Kurtuluş'un bu en yeni seçim partisinin gelecek için vaad ettiği olanaklar bu okuduklarımdan çok daha geniş ve kapsamlı, ama ben sayfam yetmediği için aktaramıyorum. Bu seçim partilerinden hangisinin esas seçim partisi olduğuna Kurtuluşçular, bu partiye yandaş olup, olmamaya da öneriyi değerlendirenler bir karar vermeliler kuşkusuz!

Şimdi, arkadaşların önerilerinin tutarlı olmayışının nedenleri, sadece yukarıdan bu yana anlattığım; kullandıkları kavramların içeriklerini yerine göre keyfi olarak değiştirmeleri ve birden fazla seçim partisi tanımına ve önerisine sahip olmaları değildir. Arkadaşlar, bu önerilerini yönelttikleri zeminin unsurları hakkında da, aynı anda birden fazla fikre ve tanıma sahiptirler. Üstelik bu, farklı kişilere ait olsa olağan ve mümkün kabul edeceğimiz bir çeşitlilik, çok seslilik değil, tam bir karmaşa halinde karşımıza çıkmaktadır. Örnekleyeyim:

Saim Koç, arkadaşımız, Kurtuluş'un 7. sayısında şöyle demektedir:

"... eğer birlik tek tek sosyalistler üzerinden kazanılabilen bir şey olsaydı örgütlü sosyalistlerden çok daha fazla sayıda olan gruplar arası sosyalistler (ki hemen hepsi birlik ihtiyacını duymaktadırlar) şimdiye kadar çoktan birliği gerçekleştirmişlerdi. Birlik varolan gruplar ve örgütler önayak olmadan kazanılamaz."

Aynı arkadaş, aynı derginin 11. sayısında ise şöyle diyor: "... Grupların dışında önemli sayıda bağımsız sosyalistin varlığı doğrudur. Ama bunların tümü şu ya da bu gruptan kopmuş unsurlardır ve çoğu da artık sosyalist bir mücadeleye tekrar kazanılamayacak kadar politikadan uzaklaşmışlardır."

Şimdi, birliğin grupların ve bağımsız sosyalistlerin hangi biçimdeki ilişkilenmeleri üzerinden kazanılacağı tartışması bir yana; burada çok çarpıcı bir durum var. Birinci alıntıda; örgütlü sosyalistlerden çok daha fazla sayıda olan, hemen hepsi birlik ihtiyacını duyan, ve belli ki gruplar ve örgütler önayak olduğunda mücadele içinde yer alacak olan bağımsız sosyalistler, birkaç ay içinde, yani 11. sayının yayımlandığı tarihe kadar; gruplardan çok daha fazla sayıdan, öneminin nerede olduğunu anlayamadığımız 'önemli sayıya' düşmüşler, bu ne demekse şu ya da bu gruptan kopmuş unsurlar olmuşlar ve en önemlisi de, tamı tamına arkadaşın ifadesi ile, çoğu da artık sosyalist bir mücedeleye tekrar kazanılamayacak kadar politikadan uzaklaşmışlardır.

Şımdi bu son söylenenleri esas alacak olursak, bağımsız sosyalistlerın durumu vahim gözüküyor. Ama açık ki, vahım olan onların değil arkadaşın durumudur. Şu anda herhangi bır grubun içinde yer almayan sosyalistler de, bu vehameti değerlendireceklerdir kuşkusuz. Tabii, bu mantıkla tüm sosyalistlere önerilen seçim partisini de!

Ayrıca şunu da eklemek istiyorum: vehamet öyle bir hal almıştır ki, bırakalım farklı tarihli iki yazıyı, aynı yazının içinde, aynı şey farklı anlatılıyor: S. Koç arkadaşımız yine 11. sayıda diyor ki: Grupların dışından yeni bir jenerasyonun doğduğu ise iddia olmaktan öteye geçemez. Bu unsurlar olsa olsa örgütlü bir faaliyetin üzerinden sosyalizme kazanılmış ve gruplarla taraftar ilişkisi içindeyken bağımsızlaşmış unsurlar olabilir. 15 satır aşağıda ise: "... Eğer grupların başını çekmediği bir birlik zemini mümkün olabilseydi, bu gün en fazla birliğe ihtiyaç duyan gruplar dışından gelişen yeni jenerasyon, şimdiye kadar çoktan böyle bir platform oluşturmuş olurdu." Şimdi arkadaşlar, bana öyle geliyor ki, kendisi ortada olmayan bir şey platform da oluşturamaz zaten! Espri bir yana, biz hangi Saim arkadaşın dediğine inanacak ve bu sorunu, eğer tartışmak istersek, hangisi ile tartışacağız. 15 satır yukarıdaki ile mi, aşağıdaki ile mi?

İşte arkadaşlar, seçim partisi önerisini, bütün bu aktardıklarım ışığında, tutarlı bir öneri olarak ele alıp, değerlendirmek mümkün gözükmemektedir. Bir kere ortada birbirinden nitelik olarak farklı birden fazla öneri vardır. Ayrıca da, sunucuları, örneğin Saim Koç arkadaş, bu önerinin sosyalistlerle tartışılmasında Kurtuluş'un sözcülüğünü yapmaktadır. Ama, sözcü de sözünü yukarıda aktardığım perspektif karmaşasından ötürü tutarlı söyleyememektedir. Şimdi, bütün bunlardan sonra, sosyalistler seçim partisi önerisini gündemlerinden kaldırsalar en doğru olanı bu olacaktır...

DİP PANELİ

Yayın Kurulu

DİP Çağrı Kurulu'nun girişimiyle "Devrimci Bir İşçi Partisi İçin Tartışma" konulu Panel-Forum toplantısı yapıldı. 28 Haziran pazar günü saat 11.00'de Mülkiyeliler Birliği'nde başlayan toplantıya çağrılı yedi panelistten altısı katıldı. Panelistlerden İşçiler ve Politika gazetesinden Saruhan Oluç "elinde olmayan nedenlerle" panele katılamadığını bildiren bir mesaj göndermişti. Panel-Forum toplantısını yaklaşık 200 civarında sosyalist izledi. Çağrı Kurulu üyelerinden Oç çağrıcı toplantıyı yönetti.

Öğleden önceki panel bölümünün yöneticisi Hasan San'dı. Hasan San DİP Çağrı Kurulu'nun oluşumuna ilişkin kısa bir bilgilendirmeden sonra ilk sözü Kurtuluş grubundan ayrılarak bir süredir bir grup arkadaşıyla birlikte sosyalist faaliyetini sürdüren ve ayrıca DİP Çağrı Kurulu'nun ortaya koyduğu parti projesini amaçları itibarıyla desteklediğini söyleyen Ferhat Bayraktaroğlu'na verdi.

Bayraktaroğlu, ilk önce sosyalist hareketin içinde bulunduğu durumu ana başlıklarıyla tasvir ettikten sonra, özetle şunların altını çizdi:

Bugün sosyalist hareketle geçmiş anlayışların daha hala hükmünü sürdürdüğünü, yeni ve eskinin eklektik bir biçimde devam ettiğini, ortaya atılan parti önerilerinden seçim partisi önerisinin geriye dönüşün bir ifadesi olduğunu söyledi. Kendi önerisini anlatırken:

Devrimci sosyalist bir partide birleşilebilmesi için partinin inşasının sınıf perspektifli bir yönelişin ortaya konularak sınıfla ilişkiler içinden bir hareketin örgütlenmesi gerektiğini, bu inşanın her aşamasına uygun örgütlenmelerle hedeflerine ulaşılabileceğini, sosyalizm anlayışlarındaki yakınlaşmaların ve birleşmelerin ancak bu zeminde gerçekleşebileceğini söyledi.

İkinci konuşmacı Emek dergisini temsilen Mustafa Çubuk idi. Mustafa Çubuk konuşmasına

DİP Çağrı Kurulu'nun parti önerisi ile Kurtuluş'un ortaya attığı seçim partisi önerisinin dışında kendilerinin de alternatif bir önerilerinin olduğunu, işçi-emekçi partisini önerdiklerini söyleyerek başladı. Çubuk konuşmasında özetle şunları söyledi:

Tarihin verilerini bilincimizi zorladığını, bugün ayrımların daha dikkatli yapılması gerektiğini, toplumun nezdinde kimliğimizin yeniden tarif edilmesi gerektiğini, toplumsal meşruiyetimizi mücadele içinde kazanırken, bu süreçte özelliklerine uygun örgütlenmelerin neler olabileceğine kafa yorulması gerektiğini belirtti. Devrimciliğin de bu kimlik mücadelesinde ortaya çıkacağını, asıl olanın demokratik devrim mi, sosyalist devrim mi ikilemenin olmadığını, sosyalist demokrasiyi ise kendi ilişkilerimizde ve toplumla ilişkilerimizde bunumla birlikte kolektif mücadelemizde tanımlayabileceğimizi anlattı.

Çubuk, Seçim Partisi önerisinin demokratik çerçeveli bir öneri olduğunu, DİP Çağrı Kurulu'nun önerisinin ise devrime kadar olabilecek ayrılıkları öne çıkardığını ve birleşilebilecek güçleri dar tanımladığını söyledi.

Kendilerinin önerdiği, işçi-emekçi partisinin ise sosyalist hareketi dar kadro hareketi olmaktan çıkarabileceğini, ideolojik ayrımları çatlatacağını bu partinin programına ise kapitalist toplumda sınıf mücadelesinin esas alınacağını söyledi.

Ayrıca sosyalistlerin önemli sorunlarından birinin de Kürt ulusal kurtuluş hareketi ile ilişkinin tarif edilmesi olduğunu belirtti.

Kurtuluş grubunu temsilen katılan Saim Koç ise kendi önerilerinin sosyalistlerin nesnelliğini dikkate alan bir öneri olduğunu, sosyalist hareketin bileşenlerini bir eylem hattında toplum karşısına çıkarılmasını hedeflediğini, ayrıca çoğulculuğu esas aldıklarını, temsil önerilerin ise sosyalizm anlayışlarındaki ciddi farkların olduğunu hesaba katmadığını, dolayısı ile gerçekçi ve gerçekleşebilir olmadığını söyledi.

Panele bağımsız sosyalist olarak katılan Ertuğrul Küçükçü ise yapılan önerilerden DİP Çağrı Kurulu'nun önerisini sadece bir legal parti kararlılığını ortaya koyması açısından desteklemekle beraber böylesine ülkeler manzumesinin devrimci kadrolar karşısına başlıca meseleler koyduğunu, dolayısı ile ikna edici olmayacağını, sosyalist hareketin ön yargılarının cepheleşerek yıkılamayacağını, ancak bu sosyalist hareketin otuz yıllık birikiminden hareketle devrimci dönüşümün sağlayabilecek bir partinin kurulabileceğini söyledi. Açık devrimci bir partinin acil ve şart olduğunu belirtti.

Ertuğrul Küçükçü'den sonra DİP Çağrı Kurulu adına panele katılan Sungur Savran, DİP Çağrı Kurulu'nun bileşenlerinin söylendiği gibi kendilerile sınırlı olmadığını, üç farklı gelenekten gelen devrimci Marksistlerin olduğunu belirterek sözlerine başladı.

Savran, dünya ve Türkiye konjonktürünün dikkatli bir biçimde incelenip tahlil edildiğinde sosyalistlerin geniş bir zamana sahip olmadıklarını, Ortadoğu'da, Balkanlar'da ve Kafkasya'da bir alt üst oluşun yaşandığını, istikrarsızlığın devam ettiğini, TC ile Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi arasında bir savaşın sürdüğünü, bu durumun bir iç kavgaya doğru kayma olduğunu, Türkiye'de sınıf mücadelesinin yükselişe geçme eğilimi gösterdiğini, ayrıca işçi sınıfının ve diğer çalışanların hükümete verdiği desteğin sona ermeye başlıcağını belirtti. Bütün bu gelişmeler karşısında sosyalistlerin ise kendi küçük grupları içinde bir atılım yapamadan beklediklerini ve geçiş döneminin özelliklerini tartışmaya devam ettiklerini, bu durumun sınıfa güven vermediğini söyledi. İlk atılacak adımın işçi sınıfına devrimci Marksist program etrafında birleşik devrimci bir parti ile gidilmesi gerektiğini belirterek, Kurtuluş'un önerdiği seçim partisinin ise nesnelliğe teslim olmak anlamına geldiğini, grupların varlığını devam etmesinden yana olduğunu söyledi.

Geçmişin taşlaşmış anlayışlarıyla yürünemeyeceğini, zaten marjinalleşmenin nedeninin bu olduğunu, eskiyi üretmeyecek anlayışlarla devrimci bir mücadele hattının oluşturulabileceğini, Emek'in önerisinin ise, Brezilya işçi partisi türünden bir öneri olduğunu, bu günkü konjonktürde bu önerinin yapılmasının gerçekçi olmadığı gibi kendi içinde bir beklemeyi de getirdiğini belirtti.

Savran dünyada ve Türkiye'de sosyalist harekette bir harmanlanmanın ve yeniden kutuplaşmanın devam ettiğini ve gelişimin üç ana eğilim etrafında saflaşma olduğunu, birinci kutbu eskinin devamından yana olanların, ikincisini buna tepki olarak liberalizme savrulanların oluşturduğu kümelenmenin oluşturduğunu, bu ikisini de eleştiren üçüncü bir kutbun yani devrimci bir kümelenmenin olduğunu söyledi.

Gelinen noktada sosyalistlerin bir yol ayrımına girdiğini, dolayısı ile bir dönemin kapanmakta olduğunu, kendilerini dar tıkla eleştirenlerin herkesi tatmin edecek bir projenin olmadığının bilincinde olmaları gerektiğini belirtti. Önerilen DİP'nin ilk kurulduğu andan itibaren sosyalistler arasında bir rüzgar yaratacağını, sınıf perspektifi üzerinden hareket edilebilir, sınıf içinde mevzilenme becerilebilirse kitleselleşebileceğini söyleyerek sosyalistleri DİP Çağrı Kurulu ile birliğe davet etti.

Panelistlerden son konuşmacı İktidar Yolu adına katılan Zeki Tombak'tı.

Tombak, sosyalist hareketin sınıfla ilişkisizlik zaafı nedeni ile dibe sürüklendiğini, kurulması düşünülen partilerin zaafları toplayan birliktelikterin partisi olacağını, parti binalarına kendini kilitleyeceğini iddia etti. Türkiye Sosyalist hareketinin tarihin hiçbir döneminde bir işçi hareketi olmadığını, geçmişteki kitleselliğin genel olarak halk muhalefetine yaslandığını, bu nedenle sınıfla organik bağlar içinden bir birikime sahip olmadan yasal partinin de kurulamayacağını söyledi.

Önemli olanın anlayışların değişmesi olduğunu belirten Tombak "Acelem yok, vaktim var, 20 tane parti olmasından da endişem yok" "kendimizin ve diğer sosyalist grupların sınıf için vazgeçilmez olduğunu sanmıyorum" dedi. Bu gün sosyalistlerin önündeki görevlerin ise teorik çabaların yaygınlaştırıldığı, aydın bir damarın oluşturulması gerektiğini, sınıfla yüz yüze ilişkiler kurulması, özetle sınıf faaliyetinde terlenmesi gerektiğini belirtti. Yasal parti kurulmasına karşı olmadığını belirtmekle birlikte "ancak bu partinin içi doldurulmalıdır, devrimci bir işçi birikimine yaslanmalıdır" dedi.

Panel bölümündeki konuşmaların ardından bir saatlik aradan sonra forum bölümüne geçildi. Bu bölümde yirmi civarında sosyalist söz aldı. DİP Çağrı Kurulu'nun önerisini destekleyenlerin yanı sıra, öneriyi ve benzer öneri yapanları yasalcılıkla eleştirenler de oldu. Sosyalist hareketin farklı renklerinin yansıdığı bu konuşmalardan ve panelistlerin gelen eleştirilere yanıtlayan konuşmalar yaptıkları ikinci tur konuşmalarından sonra toplantı panel yöneticisi Hasan San'ın Çağrı Kurulu ile salondakilerin daha sonra ilişki kurabilecekleri duyurusu ile bitirildi.

Emperyalist tahakküme karşı dünya devrimi
için...

Ekolojik ve nükleer barbarlıktan dünyamızı kurtarmak
için...

Sosyalizmin bürokratik karikatürüne karşı sosyalist demokrasi
için...

Türkiye'de piyasa istibdadına karşı işçi emekçi iktidarı
için...

Şovenist özel savaş rejimine karşı Kürt ulusunun kurtuluşu
için...

Erkek egemenliğine karşı kadınların özgürleşmesinin koşullarını yaratmak
için...

Medyalaşma ve metalaşmanın sonucu kültürel yıkıma karşı insanlığın özgür evrensel kültürü
için...

Moralsizliğe ve dağınıklığa karşı dünyayı yeniden kazanmak
için...

...Devrimci ve enternasyonalist bir sınıf partisi :

DEVRİMCİ İŞÇİ PARTİSİ